

دَرَنگُونو پِیوندونَه

Ketabton.com

ٲول حقوق د ليكوال سره خوندي دي، په انٲرنٲٲٲ د خورولو حق پښتو ډاٲٲ نٲٲٲ سره دے

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

د کتاب نوم	د رنگونو پښودونه
برخې	څلور (درېيزې، ربا عياني، لنډي نظمو نه او غزلونه)
تخليق كار (ليكونكې)	شيرين يار يوسفزے
كمپوز او ډيزائن	خيام يوسفزے
ٲائٲل	گوهر ننگيال
ٲائٲل عكس	دلاور عمر (گرد آرٲسٲ)
پروف ريډنگ	شيرين يار يوسفزے
چاپ	اكتوبر ۲۰۱۴
بٲه	يونيم سل روپے (۱۵۰)

درکونه

يونيورسٲٲٲ بک اېجنسي
 عامر پرنٲٲ اينډ پبلشرز
 www.pukhto.net

ج

دَ هغه رنڀا پڻه نوم چي دَ تڱي ، استحصال ، محرومي ،
بدمرغي او بدرانگي توري شيپي ته ڪله ور پڻه سر ڪري

دَ هغه رنگونو پڻه نوم چي دَ ژوند نوي سحر ته دَ عدل ،
جوڙي ، سوکالي ، سيالي او ذوق سامان پيدا ڪري

شيرين يار يوسفزے
shereenyar@hotmail.com

شیرین یار یوسفزے

دَ رنگونو پېوندونه

دَ رنگونو پېوندونه، دَ فکر او خیال بله مشالونه

نورالامین یوسفزے

دَ فن پښه دنیا کښې دَ روایت نه تر جدیدیت سفر او پښه دغه سفر کښې دَ پرون (ماضیت)، نن (حالییت)، او سبا (مستقبل)، زنخیر جوړ ساتل لکه دَ انساني ژوند یو نامیاتی حقیقت او عمل دے. دغه جانانه سفر کښې دَ دغه عمل دوه نور اړخونه هم دي چې یو ته پوهان شعري جمالیات او بل ته فکري او جذباتي معنویت وائي. دَ شعري جمالیاتو تعلق او تړون دَ فن پارې هنري ښکلا، تکنیک او اسلوب سره دے چې پکښې دَ متعلقه ژانرد مودو موجود روایت او وجودي ځاندره هم شامل دي او پښه فکري جذباتي معنویت کښې دَ فکرونو، قدرونو او خیالونو ټول رنگونه، ټول خوندونه او دَ دغه رنگونو ټول پېوندونه او مقصدونه راځي. دَ روایت نه تر جدیدیت دغه دَ ښکلا سفر داسې دے لکه دَ بنیاد (اړې) نه تر عمارت عمل. فنکار خپله پښه لمحہ موجود کښې اوسي خو خپل لوستونکي دَ حال پښه لارو کله ماضي او کله مستقبل ته بوځي او دا هله ممکن وي چې دَ فنکار او تخلیق کار خپل تړون دَ ماضي سره هم پرې شوے نه وي، دَ حال پښه معروضي حالاتو ئې هم نظروي او دَ راتلونکي وخت پښه رځ او مخ ئې هم سر خلاص وي. فن دَ ژوند آئینه داروي او دے، نو ماضي، حال او مستقبل درې واړه اړخونه به اړومرولري او زما پښه خیال پښه دغه عمل او سفر کښې کوم تضاد هم نیشته. هر ساھو فنکار دَ روایت او جدت پښه تړون پوهه وي او دَ روایت پښه سپوري دَ حال پښه لار دَ مستقبل دشتې ته دَ تگ هنر او چل ئې دَ ذات برخه وي، هغه دَ خپل تخلیقي توان روحاني وجدان پښه زور خپل تخلیقي سفر دَ روایت پښه غېږ او سایه کښې پېل کړي او دَ حال پښه لار مخ پښه وړاندې ورځي ځکه چې حال بې دَ ماضي نه هېڅ وجود نه لري خو دَ روایت پښه سپوري پرلت وهل او هر څه ته ښه وئېل او بې دَ سبا دَ تصور نه تخلیق کول تخلیقي عمل دَ جمود او "ارریشنلزم" ښکار کړي چې یو بله انتها ده. هم پښه دغه تناظر او دغه چوکاټ کښې فنکار او تخلیق کار خپل تخلیقي انفرادیت او هنري ځانگړتیا لور ته سفر کوي.

دلته زما دَ وینا مطلب دادے چې نه خو یو ساھو فنکار او قلمکار محض دَ روایت پرستی. قائل وي چې گوندې پرون هر څه ښه وو او پرون (ماضي) کښې ژوند کول پکار دي ځکه چې دا رویه هم منفي او غېر تخلیقي رویه ده، او نه دا نظر لري چې گوندې پرون او روایت ټول پښه ټول منفي او بې کار دے، ماضي هډو دَ سره رد کول پکار دي، دغه بغاوت او دغه جارحانه رویه هم تخریبي رویه ده. لاره چرته مینځ کښې ده. دَ پرون ساھو روایات او قدرونه پښه روح کښې ژوندي

ساتل او د نن معروضي حالاتو سره د سبا په لور تګ یو مثبت عمل او مثبتته رویه ده او زه چې نن د کوم شاعر په حقله خپلو لوستونکو سره خبره کوم هغه په دغه ټوله خبره، دغه ټولو حقیقتونو او ټولو نڅاګونو پوهېږي. هغه هم د پښتو پښتونولۍ، حجرې جمات او جرګې مرکې په مثبت زماني او زميني وجود او کردار رسي او د نن په تقاضو هم پوهه دے. د فن په جمالياتي او هنري اړخ کې هم لاس بردے او فکري او تخيلاتي بنياد کې هم مضبوط دے، ځکه ورته مونږ د نن د دور نمائنده تخليق کار وئېله شو او ځکه زه دا هم وایم چې نن په کوم کتاب تبصره کوم دا محض د رنگونو پېوندونه دي بلکې د یو تعلیم یافته، زیرک، جهان دیده او روښان فکره پښتون د فکر و خیال بل مشالونه دي چې په رڼا کې زمونږ د زلمو روحونه او ذهنونه روښانه شي.

د افغان ګلونه او اوښکې مشالونه نه پس د ښاغلي شیرین یار یوسفزي دا درېمه شعري ټولګه د رنگونو پېوندونه ستاسو په لاس کېښې ده.

که چېرې فن د فنکار د ذات اظهار هم وي نو بیا ضروري ګڼم چې خو خبرې د صاحب کتاب په حقله نورې هم وکړم.

زه شیرین یار یوسفزې د هغه زماني نه پېژنم چې لا هغه او د هغه روښان فکره ورور زرین زاده ایسفزې په شنه شونده زلمی وو، او س چې زه د دې پروني زلمی او نني نیمحال په درېمه شعري ټولګه خبره کوم نو او س دا هغه نو خپزه زلمه نه دے، یو استاذ شاعر او اديب او د ډېرو تودو سرو نه راتېر شوې پښتون دے. استاذ ورته ځکه وایم چې لکه ما وړاندې هم ووي چې هغه تش شعر نه وائي (لیکي)، د شعر په فن، زبان و بیان بیا په بدیع او علم تقطیع کې هم لاس بردے، د املا په ټولو ګټ پېرونو، د ژبې په ساختیاتو او فرهنگي آهنگونو هم د ځنډ پر و لویو لویو او مقبولو شاعرانو نه زیات پوهېږي او دې سره سره چې فکري او نظرياتي بنياد هم ښه ژور او مضبوط دے. د خپلې خبرې په تسلسل کې به یو وارې بیا دا او وایم چې د خپل قام او خپلو روایاتو سره چې بسې کچه مینه ده. خپل کله اولس او ښکلې وطن کې هم جانان دے خو په دغه مینه کې چې د هوش، خرد او توازن لمنه چېرې هم نه ده پرېښې ځکه چې تنقیدي شعور او عمراني بنيادونه چې هم پاڅه دي. د هر څه ښه دي په ځای کې د څه ښه دي او څه خراب دي، څه پکار دي او څه نا، په فارموله د یو زیرک انسان په حیث ښه رسېدلې دے او د یو تخليق کار په حیث چېرې په شاعرۍ کې د دغه شعور رڼاګانې ځان ښائي. د قام او اولس ټولې مسئلې، ټول دردونه، د نړۍ د مندایي ګرو منافقانه چالونه او په دې پاڅه خاوره د هغوي د دلانو مکرونه او فریبونه ورته ښه معلوم دي. د تېرو څلو پښتو کالو په هیجاني دور کې د تخليق شوي ادب په

رُخ او مخ هم پوهه دے او د تجزیې توان ئې هم لري، ځکه نو په دغه پوهه، زیرک او روښان فکره نظریاتي قلمکار خبره کول ډېر اسان هم دي چې مرام او مقصد ئې معلوم دے خو ډېر گران هم دي ځکه چې هنري توان او فکري الوت ئې د زیاتې پوهې او لوستې تقاضه کوي. د شاعری سره سره هغه یو ښه فعال سیاسي ورکر هم دے او نن سبا په سوشل میډیا د خپل قام او خپلې ژبې مبارزه هم کوي چې دا کار او زیار ئې په پښتنو زلمو کښې د بیداری او ځواک په اړوند ډېر گټور او د ستائښې وړ دے. هغه چې کله ماته او ښکې مشالونه کتاب راډالی کړے وو نو په هغې ئې لیکلې وو چې خپل خوږ او قدرمند نورالامین یوسفزي ته د بندي ساعتونو ازاد فکرونه او ښکې مشالونه راډالی کوم او زما په خیال ئې دا دعوه سل په سل درسته وه ځکه چې د زندان د تورو تمبو شاته صیاد د بلبل وجود بندي ساتلے شي خو د هغه روح او سندره نه شي پابند کولے، ځکه خو قلندر مومند هم د زندان د تورو تمبو شاته دا اعلان کړے وو چې

د اشنا یاد د قفس ورمات کړو

بېلتونه ډزې دي په کور کښې و شوې

او ځکه زمونږ شاعر هم په دغه تور تم کښې دامستانه نعره وهلې وه چې

دا زه جوز چې خدای هما کړم

بیا و ماته لوړ پرواز څه

دې نظر، پنجو او پر ته

کوم باتور او کټه باز څه

د ښاغلي شیرین یار یوسفزي فن او نظریه فن زمانه اگاهو هم د پښتو ادب سترو ستو ستاېلي او واضح کړي دي او دا اعلان ئې کړے دے چې د هغه د فن جمالیاتي او فکري دواړه بنیادونه ښه پاڅه او مضبوط دي. د خپلې خاورې او ثقافت رنگونه هم لري او د پښتون رومانس خواږه هم، خو په دغه جذباتو او رنگونو کښې ئې د خپل قام او اولس د ستونزو او راپېښو چیلنجونو نه هېڅ کله هم مخ نه دے اړولے او دغه شان ئې د یو ساھو فنکار او قلمکار وظیفه هم په غوره ډول تر سره کړې ده.

کله چې گران مشر راجولي شاه خټک صېب د هغه په حقله وائي چې دا زلمے مالیدلے نه دے خو دده د شاعری نه دا اندازه لگولے شم چې دے یو ترقي پسند، نظریاتي تخلیق کار دے او هسې په هوا کښې ئې تخلیق نه دے کړے، د تخلیق په ټولو معروضي لارو راتهر شوے دے او هم ئې

خپل کلاسیک څښلے او هضم کړے دے، تردې چې د ستر حمزه نه ئې په تخلیقي انداز کښې مثبت اثر هم اخستے دے. نو دا دعوہ د هغه درې واړه شعري مجموعې په ښه ډول اقراروي. زه چې نن د هغه په درېمه مجموعہ یو ځغلنده نظر اچوم نو په دې نتیجه رسم چې که د فکر و نظر بنیاد او اساس ئې هم هغه زور (افغان گلونه او اوښکې مثالونه) دے خو دې نوې شاعری کښې ئې د فکر و فن نوې نوې زاویې، د هنر او ژانر نوې نوې منفرد لارې او د وېنا نوي نوي تازه آهنگونه محسوسېږي. زه چې د هغه په دې کتاب کښې په رباعی، نظم او غزل نظر اچوم او بیا د هغه خوښ زور صنف ته د هغه ورکړي نوي نوم سره گورم نو زه مې وائي چې دا دعوہ هم وکړم چې دغه صنف (درېئزه) زمونږ شاعر په حقیقت کښې د زه په زور او مینه تخلیق کړے دے او مزاج ئې هم ورته ښه په خلاص مټ جوړ کړے دے.

درېئزه څه شے دے؟ او د پښتو ادب په زرو رېښو کښې وجود لري او که نا؟ نو په دې حقله به دومره او وایم چې کله د ښاغلي اسماعیل گوهر "مسکا" چاپ شوه نو ما دا لیکلي وو چې د اسماعیل گوهر د روح نه چې د هائېکوز په نوم کوم درې مصریزه نظمگي راوتې دي، دغه نظمونه په پښتو فوکلور کښې د سېلابونو د څه لږ ډېر فرق سره د اگاهو نه وجود لري، هسې هم نظم د پښتو خپل او د ټولو نه زور صنف دے، غزل بیا ډېر وروستو پښتو ته راغله دے. زمونږ ټول زاړه (فوکلور هم) تخلیقونه واړه لوی نظمونه دي چې فارمېت ئې د یو بل نه بدل دے او چې کله مونږ د نړیوال کلي برخه نه وو جوړ شوي نو د خپل کلتور په یخ سپوري به زمونږ ماشومانو چې کوم نظمونه تخلیق کول او وئېل. دغه اکثر درېئزې وې لکه دا چې دي.

وه سپینې سپورمې!

ستن دې ورکه کره نری

(۱)

زما ورور درېسې گرځي، لکه غشے لینگې.

بې پښو ازمرے راغے

بې لومه گډه ئې یوپه

(۲)

یوړوند پرې او از وکړو چې په کوم طرف ئې اوړه

شکر دے چې شیرین یار دغه زور صنف ته نامه هم کېښوده، که څوک بل څوک د دې نه هم غوره نوم ورکولے شي نو بده به نه وي خو دا ساعت مېدان شیرین یار ورپه دے.

په تېرو څلوېښتو کالو کښې چې په پښتون وټن کښې کوم ادب (شعر او نثر) تخلیق شوے دے، د قنوطیت او ماضي پرستی ټوک څاډر پرې خوړدے او زمونږ اکثر و شاعرانو د نوي ژوند نوي قدرونه او اربنائزیشن کړلے دے.

گو چي د نړۍ په هره ساھو ادب کښې ناستلجيا شته (ډيزرټډ ويليج او ويليج بليک سمتھ) ئې ښکاره مثالونه دي خو زمونږ خبره لږه بدله ده. زمونږ ماضي واقعي چي ډېره شانداره او پرامن وه، په ماضي کښې هم هرڅه ښه نه وو، ډېر څېزونه بدلول پکار وو. دغه عمل د ارتقا په لور ورو ورو په مزه مزه روان وو خو ناڅاپه چي زمونږ د نړيوال کلي برخه شو نو دا داسې ده لکه چي شپه په شپه بي د پور و د کوټې سر ته وختلو او په دغه کوټه د يو عجيبه جنگ سره مخ شو چي د توپو ټولې خلې ئې زمونږ وطن لور ته دي. د نړۍ تهذيب يافته قامونه توپک په لاس دي سيمي ته و سائلو پسې راغلي دي، دلته ئې دلان پېدا کړي دي او تخته مشق ئې پښتون وطن او پښتون قام دے. زمونږ په خپله خاوره بد حال دے او جنگ مو هم پېريانو سره دے، د ما په ما وژني پاليسي روانه ده او استعمار نوي نوي چالونه چلوي. د نوي دنيا نوو بادونو که يو خوا زمونږ د سماجي ادارو او سماجي قدرونو جوړانځول دي او د ماده پرستي او خان خانۍ دېو زمونږ مثبت قدرونه لکه جرگه، مرکه، اشر غوبل، خبر ښېگړه، زغم او برداشت له ستوني تېر کړل، يا ئې لگيا دے تېروي ئې. نوبل خوائې زمونږ د بچو نه بمونه ساز کړي دي. منم چي د پښتون په فطرت کښې مزاحمت شته او د خاورې او عزت د ښمن خو بېخي نه معاف کوي خودانن چي څه کېږي، څوک رانه امريکنيان جوړوي نو څوک رانه عربيان او ازبکان.

پښتانه ليکوال دا هرڅه ويني او گوري او زړه ئې پرې ويني ويني او لمبه لمبه دے. هغه د روسي ليکوال خبره چي پښتانه شاعران د طوفان مارغان دي، تل ئې په طوفان کښې الوت کړے دے، د پيرروښان نه تر خوشحال خان خټک، د خوشحال بابا نه تر خدائي خدمتگار تحريک تر ادبي تحريک او د هغې نه تر دې دمه د تاريخ پانې گواه دي چي پښتون شاعر او اديب په حقيقت کښې په طوفان کښې الوت کړے دے. نن هم زمونږ شاعر د دغه کاروان يو متحرکه غږ دے. موجوده صورتحال چي زمونږ په خاوره کومې روپې پېدا کړي ده، په بنيادي توگه ئې زمونږ په درېو خانو کښې وپشلے شو. يوه ډله د پرون خبره کوي خود نن هرڅه رد کوي بله ډله د نن خبره کوي، ولې د پرون هرڅه کږي، البته يوه ډله داسې هم شته چي د پرون، نن او سبا په تړون پوهېږي، د پرون ساھو قدرونه او ادارې هم قدروي او د نن په لار د سبا په لور هم سفر کول غواړي. شیرين يار د دغه ډلې او دغه روپې سر دے. د قام وجود، خپله ژبه او ساھو قدرونه د سبا په لور د نن په لار د پرون د بنيادونو سره بوتلل غواړي او تر کومه ئې رسول غواړي نو هغه دي لوستونکي هم ولولي.

د خپل ازاد وطن بـسـرغـمـي پـه لاس
ستورو سپورمې نه هم په بره تلمه
د دغه خوب راله تعبیر و باسـئ

د پښتون په خاوره چې کومه لوبه گرمه ده، زمونږ شاعر ترې ښه پۀ زور او زېر خبر دے۔ هغه ټول کردارونه هم پېژني چا چې دغه لوبه گرمه کړې ده او څوک چې دغه اور ته لمن وهي او د دې سره سره هغه دا توان هم او جرات هم لري چې د هغه مخونو نه نقابونه پورته کړي کوم چې د پردې شاته دي۔ لکه ما چې ووي هغه خپلې خاورې، وطن او خپلو مقدساتو باندې وروک مټېن دے خودغه لور ته ئې رويه منطقي او اپروچ ساھو دے۔ انداز او سوچ ئې مثبت (آپټيمسټ) رويه تنقيدي او تر څۀ حده مزاحمتي ده خو فکر ئې عمراني بنيادونه هم لري۔ تهذيبي هم او فني هم، که خبره ئې د درېزو پېل کړو نو دغه درېزې د دغه فکري بنيادونو سره سره د روزمرې او محاورې بلها خواږه هم لري، د طنز و مزاح مالگه پکښې هم گډه ده، پښتورومانس او د وطن د ښکلا رنگونه پکښې هم ځان ښائي او د متلونو بر محل استعمال پکښې معنوي او کلتوري خواږه هم راپېدا کړي دي۔ د دې باوجود چې پۀ خپل وطن او قام اولس مټېن دے خود تهذيبي نرگسيت نه ئې تر ډېره حده لمن بچ کړې ده او د خود احتسابي او خود تنقيدي پۀ لار پۀ ډېر جرات سره راتېر شوے دے، د خپلو خبرو پۀ ثبوت کښې ئې خود درېزې وړاندې کوم نو بيا به غزل، رباعي او نظم لور ته ځو۔

سترگې مې دواړه ډکې ډکې شولې
ماښام دے، ناست يمۀ د سين پۀ غاړه
د زلفوياد پۀ زړۀ راوړېدۀ

خلکو اسمان کښې سياري ونيوي
پښتون پۀ کلي کښې ډېران لاندې کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نه دے

د ځان او مال د حافظت پۀ خاطر
لارم تانې څخه مې کور واخستۀ
ايله باران نه پرنالې لاندې شوم

نن هغه ښکلي او هوښيارې جينۍ
 'خبر' چې فقير ته ورکوو، وئېل ئې:
 'خان په نيستی کېښې د مستي نه ژغوره'

بيلتون ته وايه، څه خپل کار دې کوه
 مونږه يو بل و ته به بيا وگرځو
 اوبه په ډانگ باندې بيليرې کله

تياړې څه داسې رنگله گورې شولې
 چاته تر څنگ خپله سايه نه ښکاري
 غلو خو هم داسې شپه له خدايه غوښته

بريت او شمله مې په خاطر نه نيسي
 حسن په خپله يو طاقت د مې، منه!
 د زور آور اوبه په لور په خېژي

په مخ د زمکې دغه ټول مخلوقات
 نه کا توښه انبیا د رزق او مال
 مگر سپواله يو مېرې او انسان

عقل شعور سره مو ډزې کړې
 د وخت او بخت سره ده وړانه زمونږ
 ده مو د خان سره پخه دشمني

د ازادۍ، مينې او امن وطن
 مقتل مقتل زندان زندان شوراته
 خدايه! څه و شو او لا څه به کېږي

د وخت په دورو هر څه خر نه دي لا
 تابانه مخ پښتنې جوته شته د مې
 سپوږمۍ دې خان و ته غاوره نه شي

د شېب پر ستونو نه کوڅه خطا ده
 تور ابا ان گړخي، چرته سر پتوي
 د سبا ستور مې په افق و خليد

شیرین یار غزل هم ښه لیکي، د غزل په فن نې مویته کلک دے، د کثرت مطالعې له کبله نې په ستايل د کلاسیک سپورے زیات حاوی دے. د حمزه بابا اثر هم پرې کله کله محسو سپرې، د خوشحال بابا، حمید بابا، علي خان او کاظم خان شېدا ښه قاري هم دے نو د پښتو ادب د دغه عناصر خمسه د ستايل خواږه نې په غزل کښې ځان ښائي. گو چې دغه ستايل او دغه (ډائټیشن) زمونږ د کلاسیکي ادب سره زیات موزون ښکاري خو زمونږ شاعر هم په زور جام کې نوي شراب وړاندې کوي خو دا هم د ښاغلي شیرین یار یوه ځانته تخلیقي ادا ده چې احساس د ادراک په لار مخې ته راغلی دے. د هغه په دې مجموعه کښې ټول ټال څوارلس غزلونه دي چې د درپیزو او رباعیانو په مقابله کښې ډېر کم دي او دې نه نې تاسو د افتاد طبع (رجحان) انداز په اسانه لگولې شئ. یو څو غزلونو نې څو شعرونه د خپلو لوستونکو مخې ته ږدم او بیا نظم لور ته ورځم.

ه هغه یار څو جفاکار دے، خو پښتون دے

چې اغیار مې پښې رابښکي نوبیا ودرېږي

ه په خاطر د اغیارانو اخگر پرېوټ

چې په ماد یار د مینې نظر پرېوټ

کمتری او عاجزي مې هومره زور کښې

دانا او د غرور هغه غر پرېوټ

ه مړاوي سترگې بلا مړې کا

خون آشامې لا مړې کا

هر ارمان نه مې سر پرې کا

څه اوس جوړې منارې کا

ه ماته دې یادونه زور گيري ښائي

کورته مې د زړه په دېواله راځي

پام گورے له سترگو مې ونه لوېږي

توی او ښکه لیمه وته بیا نه راځي

شیرین یار یوسفزے

دَ رتگونو پپوندونه

سترگي دَ حالاتو راتہ ورائي دي

ذوقہ اَدَ سيالی خبري گرائي دي

غشو دَ ستم تہ سينہ تاني دي

شوقہ! تلوسي دي پهلواني دي

ہ لويہ ورشو دَ پښتنو کۂ بي بہارہ نۂ وے

بنکلي ہوسي بہ دَ داماني دومرہ خوارہ نۂ وے

منگي ٽيکري، گرونج ٽوتي، جونہ تارتارہ نۂ وے

زمونڙ دَ کلي دَ سيند غارہ بہ اوزگارہ نۂ وے

تا بہ زما دَ کامرانيو جندي ہسکي ليدي

زما دَ ژوند کۂ دَ بلا پۂ کوخہ لارہ نۂ وے

ماتہ ئي وعدہ بنہ دہ

نوي بہانہ بنہ دہ

خدایہ! مازيگرتہ خبر

داسي تماشہ بنہ دہ

دَ شیرین یار نظم کبني خارجی او داخل دنیا او نني واقعات، قام تہ را پښني ستونڙي پۂ بنہ ډول بیان شوي دي، گو چي دَ هغه دَ نظم عمومي رنگ سادہ او روايتي دے، دَ پښتو نظم چي مولانا فضل محمود مخفي ئي رده اپنودې دہ او دَ نظم بابا اجمل خټک کمال تہ رسول دے يو مضبوط روايت لري خو دَ شیرین یار دَ نظم اختصار او سادگي دغه نظم لہ تريو حدہ خانگرے انداز او اسلوب ورکړے دے۔ پۂ لنډو او سادہ ټکو کبني ډپر خۂ وئېل دَ غزل خاصا دہ خو شیرین یار دا کار دَ نظم نہ اخستے دے۔ خني نظمو نہ خو ئي دَ داخلیت بخري او درد خريکي ہم لري، لکه دَ تندرونو پۂ شپہ "جرات" خو چي وينم وغېرہ۔

"اے نجيبہ! اے شهيدہ!" نومي نظم خپل لوستونکے ہم دَ شاعر پۂ نظريہ ژوند او ہم نظريہ فن پوهه کوي او ہم ئي پۂ دي حقيقت رسوي چي زمونږ شاعر خومره پۂ لږو او سادہ ټکو کبني خومره مؤثر او منظم خيال دَ نظم پۂ چوکات کبني وړاندې کولے شي۔

د پښتون د چمن گلہ! د دښمن د سترگو خارہ!
 سرداری، درنه لوگے شه د وطن د سرد ستاره!
 نه ډيوه شته چې کرم بله نه گلان شته چې گېډی، کرم
 دا خو اوبسکې پښتنې دي د تاروح ته به ډالی، کرم
 ملامت درته ټول قام دے د تاروح ته مې سلام دے
 اے نجیبه اے شهیده د تاروح ته مې سلام دے

ه

د روح کرب، نومې نظم کښې ئې د خارج او داخل وصال او اتصال د لوستو او محسو سؤل وؤړ

دے، وائي

خو که سترگې کړمه پتې او زه نه گورم یو لور ته
 یا مې غور هم هلو و نه ږدم هر کوم غږ او هر یو شور ته
 دغه لمس هم پسې شل کړم او دا ژبه هم او ده شي
 که مې جوش له لاسه ورکړم بیا هم هوش پسې چپه شي
 خو د روح سره به خه کړم
 هغه لارا او چار راښايه
 کنه! دلته اوس بې وس بې
 د درد کړیکه مې بیا ستايه

ه

زمونږ اکثر شاعران د رباعی په نوم قطعې او نیمگړې غزلونه لیکي، د رباعی د وزن او بحر لپاره که په عربی کښې د لاهوه و لاقوه الا بالله مثال ورکولې شي نو په پښتو کښې مونږ څخه د خوشحال بابا و پنا زمونږ لپاره بل معیار دے، بابا رباعی داسې لیکي۔

راشه! بسپگړه د وني گوره
 خپل خان په نمر کا، بل کا تر سپوره
 په سنگ ئې ووله، مېوه درواچوي
 خصلت له وني، واخله اے وروره

ه

شیرین یار هم رباعیانې د رباعی په چوکاټ کښې لیکلې دي او د خپل فکر ښکلا گانې ئې د فن په چوکاټ کښې دننه وړاندې کړې دي، چونکه هغه د ادب د ژوند لپاره د کاروان یو تکړه غږے

دے نو دلته ئی هم ژوند او د ژوند د ساھو قدرونو خټه سترگه ښه په خلاص مټ کړې ده، البته په
خټو رباعیانو کښې هغه د یو روایتی پښتون په صورت کښې هم راښکاره شوے دے او ډېر
حقیقتونه ئی د یو روایتی پښتون په انداز کښې رامخې ته کړي دي ځکه چې د رباعی روایت او
انداز زور او پوځ دے۔

لکه چې وائی ے

ے بد شي له بدو او ښه د ښونه ے وطن ته راشه، جوړ مرغزار دے
خوی د سرو شي، مگر سرو نه ے په للمو دشتو، هم اوس بهار دے
څوک چې د اصل نسل نه روغ وي ے چې ورته گورم، زړه مې پسخېږي
کار د پښتو هم بويه هغو نه ے گل خواته گل دے، یار سره یار دے

ے چې کله غوړیې، دنیا راز غلي ے په ژړا ژاړي، په ویر مامور دے
خو چې لږ سپور شي، ټول گنه تللي ے که څوک مالک دے که څوک مزدور دے
دغه دنیا ده، دغه ئی رنگ دے د جدل اور دے، وطن تنور دے
چې پرې تکیه کا، هغو ژړلي ے ایره ئی واخله، روغ که رنځور دے

داو د شیرین یار د رنگونو پوندونه او زما د دغه کتاب په حقله خیالونه۔ دا د خپل دور د یو
استاذ شاعر او قلمکار د فکر و فن ښکلا گانې وې او دي۔ څوک چې په خپله هم د ژوند په ډېرو
تیارو او پیچیده لارو راتېر شوے دے، څوک چې ژوند په دې لږ عمر کښې د بلها تودو سرو
سره مخ کړے دے۔ مایوسي او ستړیا چې د چا په کتاب کښې وجود نه لري۔ څو ځله راپرېوتے
دے خوبیا هم په خپله پاڅېدلے او روان شوے دے ځکه چې د باچا خان د ژوند او جدو جهد
فلسفه باندې یقین لري او هم په دغه رڼا لاره ښه په ډاډه زړه روان دے۔

د شیرین یار د ښه ژوند لپاره دعاگو

نور الامین یوسفزے

شاه منصور صوابی

۷ جون ۲۰۱۴

رنگونه پبوندونه

شیرین یار یوسفزے

دا کتاب چي ستاسو د وړاندې دے، دغه کښې درېيزې، رباعيانې، خاص ډول لنډه نظمو نه او خو غزلونه دي. دا واره تخليق د زندان دننه د مرگ (پهانسې) کوټه کښې شوے دے. دې نه وړاندې زما دوه کتابونه افغان گلونه او اوښکې مشالونه چاپ دي. دغه سره سره مې په چار بېته يو کتاب گوټه (تحقيقي مقاله) هم ليکله دے او بل کتاب مې د پښتو په الف بي شعر، قافيه، ردیف، بحر، وزن او روانۍ ليکله دے چې ډېر زړه ستاسو د وړاندې وي.

د رنگونو پبوندونه د کتابت او ډيزائن گران کار ښاغلي خيام یوسفزي په ډېر اخلاص تر سره کړے دے. د مرگ د کوټې دننه ما خپل تخليق کاغذ ته سپارله، بيا مې ترې په موبائل فون عکس اخستے او سمدستي مې خيام یوسفزي ته (چې په سعودي عرب کښې ژوند کوي) داي مېل لۀ لارې وړلېرله دے. هلته هغه کمپوز کړے او بيا ئې ماته د املا د سمون لپاره رالېرله، د املا د سمون نه ورسره ورته ما بيا لېرله او هغه خان سره خوندي کړے. په زندان کښې د حالاتو او بيا د ليکونو د بچ پاتې کېدو هډو څه پته نه لگي.

خيام یوسفزے د يو ښه کشر او منونکي په حيث شامد ام د زده کړې هڅه کوي او د پښتو ډاټ نهټ لۀ لارې د دنيا گټ گټ ته د پښتو ليکونه او کتابونه رسوي. دغه رنگ نور بلها ډېر ملگري لگيا دي او د نهټ لۀ لارې د پښتو ژبې خدمت کوي. نن په فېس بک او د سوشل ميډيا په نورو پاڼو کښې هر پښتون ته د پښتو ليکونه د سترگو په رپ کښې ملا وېري، ډېر ځنې پښتانه چې د پښتو د ليک لوست نه ناشنا وو، هغو هم د پښتو ليک لوست زده کړو او ډېر ځنې اوس پښتو کښې خپل تخليقونه هم وړاندې کوي. تخليق، تنقيد او تحقيق سره سره د پښتو په املا ډېرې خبرې و شوې، د عام وگړي سره سره د نوو ليکوالانو او خاص د مسافرو پښتنو ډېره ښېگړه و شوه.

دغه لړ کښې زمانه چې څو مره هم کېدے شـو نو ما خپل کردار ادا کړے. زه په هغه ټولو ملگرو او خاص په مسافرو پښتنو وياړ کوم چې هر چرته او هر وخت ئې خپله ژبه ژوندي ساتلې ده.

په دغه مسافرو او خپل قام، ژبې، کلتور او ادب باندې مښن ملگرو کښې يورانده د نظم غوښتنه وکړه، نظمو نه خو ما وړاندې هم ډېر ليکلي خو دغه وخت ما فکر کوو چې کوم داسې يو صنف کښې طبع آزمائي و شي چې هغه هره موضوع زغملے شي او هغه ځنې خبرې چې مونږ

ئې غزل او عام نظم کښې نۀ شو کولے نو چې هغه ته هم خای پۀ لاس راشي. دغه وخت ماته درپيزه او رباعي پۀ نظر کښې راغلل خو درپيزه مې زياته خوښه شوه، رباعي د وزن او بحر پۀ حواله خپل ځانگړے انداز لري چې پۀ دغه اړه به هم خبرې کوم خو دلته به درپيزه باندې پوره خبره کوم. ځکه چې دغه ته ډېر خلک هائپکو وائي چې يوه غټه تېروتنه او ناخبري ده. اول خبره به پۀ هائپکو کوم چې دا څۀ شے دے؟ هائپکو د جاپاني ژبې شعري صنف دے چې پۀ اصل کښې د جاپاني ژبې د نظم هائي کائي د سردري مصرعو نه اخستے يا ساز کړے شوے يو صنف دے. دغه سردري مصرعو ته به ئې 'هو کو' وئېل. دغه هو کو برخې ته د بيل صنف شکل ورکړے شو، لکه څنگه چې مشرقي شاعري کښې غزل د قصيدي د تشبيې نه راجدا کړے شو او يو بل صنف ترېنه جوړ کړے شو خو دلته دا خبره اهم ده چې غزل هم هغه شکل کښې دے او بيا چې کومې ژبې ته هم لار دے نو پۀ خپل شکل کښې لار دے، دغه ژبو کښې ئې هم نوم غزل دے او دا يوه خبره هم ده چې دغه ژبو کښې د غزل پۀ رنگ کوم شعري صنف نۀ و و نو ځکه ورته غزل لار دے. که چېرې دغه ژبو کښې د غزل غوندې کوم شعري صنف موجود وے نو بيا هلته د غزل هډو ضرورت نۀ و. خو چې مونږه هائپکو ته وگورو نو د دې معاملہ جدا ده، يوه دا چې هائپکو پۀ جاپان کښې د ۵، ۷، ۵ سېلابونو درې مصرې لري، دوېمه دا چې د درې مصرو نظم پۀ پښتو کښې د وړاندې نه موجود دے، درېمه نکتہ دا هم ده چې د جاپان هائپکو د موضوع لړ کښې محدود ده او زموږه درې مصرعېز نظم لا محدود دے.

د ۵، ۷، ۵ نمونه ے د گلو خانگه

ځکه ځنگېرې هسې

د سحر باد دے

بناغلي اسماعيل گوهر صېب پۀ خپل کتاب 'مسکا' کښې د پښتو خپل درې مصرعيز نظمونه (درپيزې) وړاندې کړې دي چې د يوولس سېلابونو يو شان مصرعې لري او څلورم وزن کښې دي خو د نامعلوم سوب پۀ بنياد ئې ورله نوم هائپکو ورکړے دے. د دغه نه وروستو بيا نورو شاعرانو هم د دوي تقليد وکړو او د پښتو دغه خپل نظم ته ئې هائپکو ليکل يو سم کار و باله. دغه يوه لويه غلطي وه او ده، دا کله هم هائپکو نظم نۀ دے، دا د پښتو خپل درې مصرعيز نظم دے چې ما ورته نوم درپيزه ټاکلے دے. دا صنف د پښتو ادب پۀ تاريخ کښې (د جنگي غېرونو پۀ نوم) هم موجود دے، لکه د مرزا الخ بېگ دربار کښې د يوسفزو مشرانو دا وېنا.

لکه يې نو داسې وونه لاس ترلې خدای درکړي

اوس مو وژنه لکه پسونه

دَ ماشومانو اکثر صوتونه دَ دري مصرعو دي يعني درپيزي وي لکه:

توره توتہ! مات دي شه بناخونه

زہ درختے نہ شم

او هرچا در کبني جوړ کړي دي تالونه

بابو لالی هم پۀ دري مصرعو کبني دي، يعني دا هم درپيزي دي لکه

دَ بالبت لاندې انار دے

داسي زوم مو دروستلے

چي نامتو پۀ کندهار دے

دَ دغه نه زياتي نورې هم بلها بېلگې پۀ لاس راځي خو دَ دغه سره دا يادونه هم ضروري گنم چې دَ ايران او افغانستان پۀ پوله چې کومه کتبه موندے شوې ده او دَ هغې پۀ حواله دَ پوهانو اندازه داده چې دا خوزره کاله زړه کتبه ده، نو پۀ هغې هم دَ خبره دا درپيزه ليک ده.

نۀ اړیکے یم

نۀ دروغژن یم

نۀ زور کړے یم

دَ دغه سره مونږ ته دا هم معلومه شوه چې درپيزه دَ پښتو زيات قديمي نظم دے، دَ هغه نورو بېلگو نه داسي ښکاري چې درپيزه دَ جنگ يا ښادې يعني مهم لۀ کوره راوتلې ده.

دَ جوړښت پۀ حواله به دا خبره وکړم چې دَ يو هومره سپلا بونو دري واړه مصرعې هم شته او لنډې، اوږدې مصرعې هم شته. دري واړه مصرعې يو وزن کبني هم شته او دري واړه مصرعې دوه يا دري جدا جدا وزنونو کبني هم شته. خو اکثر يوه مصرعه دَ سپلا بونو دَ شمېر او يا وزن پۀ حواله بدله وي. دغه نه پۀ آخوا دري واړه مصرعې ازادې (دَ قافيه او ردیف) هم شته، او داسي هم دي چې اوله مصرعه او درېمه مصرعه هم قافيه وي.

دا خبره ما دَ ټولو درپيزو پۀ حواله وکړه چې پکبني اولسي درپيزي او دَ ماشومانو صوتونه هم دي. دَ شاعر لپاره دا ضروري گنم چې هغه دَ وزن خيال لازم و ساتي، نوره ئې خوبه ده چې دَ خومره سپلا بونو برابر مصرعې (دري واړه) تړي او قافيه ردیف راوړي او کۀ نا.

دا وخت ما خپله هم پۀ يو ولس سپلا بونو کبني دري واړه مصرعې برابر ليکلې دي او دَ ټولو وزن څلورم دے يعني هر هره مصرعه کبني هر څلور سپلا به سپت کبني څلورم سپلا بونو دروند دے. اسماعيل گوهر صېب او دَ هغه نه وروستو نورو شاعرانو هم اکثر دغه يو ولس سپلا بونه بحر او

خلورم وزن کبھی (دَ قافیہ اور دیف نہ ازادی) درپیزی لیکلی دی۔

دَ دغہ تقطیع خہ داسی دہ

$$۱۱ = \text{///} + \text{////} + \text{/////}$$

هر خلور سہلابہ سہت کبھی خلورم سہلاب دروند دے۔ دلته بحر دَ یوولس سہلابونو دے نو
خکہ آخري سہت نیمگرے راغے۔ دَ پستو شعر کبھی ہم آخري سہت نیمگرے راتلے شی، پہ عربی۔
فارسی۔ او اردو ژبو کبھی دا کار دَ زحافونو دے۔ زمونہ دَ پستو شعر دَ وزن خپلہ طبعہ دہ، دَ
عربی، فارسی۔ او اردو ژبو دَ عروضو پہ قاعدہ باندي دَ پستو ژبی دَ شعر بحر جوړول او وزن پہ
زور سازول یو غلط او مصنوعی کار دے۔

هر خو کدَ وزن دا کار بنیادی طور یو دے خو ژبی او دَ ژبو طبعہ جدا جدا دہ۔ عربی۔ ژبه کبھی دَ
وزن او بحر دَ پارہ لفظونہ مقرر دی۔ دَ دغہ لفظونو خپل دَ شمېر حرفونہ او خپل انداز باندي دَ
وزن حرکتونہ دي خو پستو کبھی دَ دغہ لپارہ لفظونہ مقرر نہ دي، داسی لفظونہ مونہ لیتولے او
مقررولے شو خو دَ سہت دا طریقہ دہرہ اسانہ دہ۔

دغہ لپ کبھی زما کتاب شیرین بیان راروان دے۔ پہ دغہ کتاب کبھی پوره خبره شته۔ دلته زہ
صرف دو مره ووايم چې د پستو او عربی وزن او بحر محض پہ دغہ سہتونو او لفظونو سره بیل
نہ دي دَ دغہ دواړو کار یو دے۔ دَ پستو او عربی ژبی دَ شعر دَ وزن بیلگوت پہ نور خہ دے او
هغه دا چې د عربی و فارسی د شعر لپارہ دَ دغہ مقرر لفظونوړ اوړل یو شان یا یو ترتیب سره نہ
وي۔ یعنی کله خو د یو کلام هره مصرعه کبھی ټول یو شان لفظونہ مقرر شي او کله کله د یو کلام
هرې مصرعې وزن د مختلف سہلابونو یا حرکتونو پہ بنیاد جوړ کړے شي۔ (دغہ مصرعو کبھی
چې کوم وزن وي نو هغه د مختلف وزن او سہلابونو (د شمېر) پہ بنیاد وي)
لکه دا مثالونه

متقارب:- مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن

رجز:- مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن

کامل:- متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن

متدارک:- فاعلن + فاعلن + فاعلن + فاعلن

اوس دا وگورئ

مضارع:- مفاعیلن + فاعلاتن + مفاعیلن + فاعلاتن

سریع - مستفعلن + مستفعلن + مفعولات

هزج مثنیٰ - مفاعیلن + فاعلن + مفاعیلن

لیکن دَ پښتو مزاج دادے چپې ورومبے سبټ د کوم وزن راوړے شو نو ټوله مصرعه کښې به هم هغه سبټ راځي. که دا سبټ مونږ مفاعیلن واخلو نو ټول پوره سبټونه به مفاعیلن راځي. آخري نیمگړے سبټ به مفاعیلن یا مفا راځي.

د دغه سره به بل لفظ د پاره د وزن نه راوړو. پښتو شعر کښې صرف څلور وزنونه دي.

د عربی ژبې د دغه لفظونو په بدل کښې پښتو کښې د درې، څلور او پینځه سېلابونو سبټونه دي. خو وزن د څلورم سېلاب نه وړاندې نه شي تللے. ورومبے سبټ چپې د څومره سېلابونو وي او د کوم وزن وي نو وړاندې به مصرعه هم دغه شان وي. که چرې مصرعه د طاق یا د لس او څوار لس سېلابونو وي نو بیا داده چپې آخري سبټ به نیمگړے کېږي. دغه کم سېلاب دروند او سپک دواړه کېدے شي.

د پښتو وزنونه د نخبونو په مدد سره دا ډول دي.

ورومبے وزن: +////

دوهم وزن: +////

درېم وزن: +////

څلورم وزن: +////

د پښتو خپله طبعي د وزن لار (که د د لس سېلابونو مصرعې)

ورومبے وزن: // + // + // + //

دوهم وزن: // + // + // + //

درېم وزن: // + // + // + //

څلورم وزن: // + // + // + //

د پښتو د طبعي نظام خلاف وزنونه او بحرونه لکه:

$$۱۲ = // + // + //$$

$$۱۲ = // + // + //$$

$$۱۴ = // + // + // + //$$

د دغه خبرو او نخبونو د عربی او پښتو ژبې د وزن او بحر بیلگوت بنکاره شو.

د (نگونو پپوندونه

اوس د درېيزو په شعري مسئله خو خبرې كؤم. پښتو كښې تپه هم يو قديمي منظوم شعري صنف دے. د تپې دوه مصرعې وي، يوه مصرعه د ۹ سېلابونو او بله د ۱۳ سېلابونو وي. د تپې وزن څلورم وي يعنې هر څلور سېلابه سېټ كښې څلورم سېلاب دروند وي او تقطيع ئې څه داسې ده.

$$۹ = / + // + // + //$$

$$۱۳ = / + // + // + // + //$$

تپه كښې آخر ته د "ن" "ه" "ه" (نه) حرفونو د اضافې او تکرار له سوبه يو د قافيې يا رديف خپل نظام هم په نظر راځي. کله کله دا صرف ه سېوا کولې شي. دا ټول جوړښت منظوم دے. او په تپو كښې ښه پوره پوره شعريت هم موجود دے، دغه وجه ده چې زمونږ د پښتو شاعري ټوله منظومه ده او دلته هر منظوم کلام ته شعر وئېلې شي گنې د شعريت يو جدا معنا جوړېږي. دغه وجه ده چې نن کچه او پره خبرو سره آخر ته قافيه رديف راوړے شي يا لږه پر وزن ته سمولے شي او د شعر نوم ورکولے شي. بازار كښې د گانو په نوم هم داسې بلها مواد خرڅېږي.

خو دلته دا گيله عبث ده ځکه چې دلته خولا تر او سه خلک په غزل او رباعي كښې خطا دي. د قطعې او رباعي خبره خولا جدا ده. د قطعې او رباعي خبرې نه وړاندې دلته دا ووايم چې درېيزه باقاعده منظوم کلام دے او د اولسي يا جنگي درېيزو نه سېوانورو درېيزو كښې پوره پوره شعريت موجود دے او درېيزه د پښتو خپل قديمي نظم او شعر دے.

دغه صنف كښې د بيلا بيلو موضوعاتو يو لوی ځای موجود دے. ما خپل ځان دغه کتاب كښې د مختلف موضوعاتو د راوړلو او بيلا بيل رنگونو د پېوند كولو تر خپله وسه پوره پوره كوشش كړے دے.

په دغه کتاب كښې رباعياني هم دي او د دغه باره كښې هم لږه خبره كؤم. رباعي هم لكه د غزل راغله شعري صنف دے يعنې زمونږ خپل نه دے خو ځېني ملگري اوس دې ته څلوريزه وائي او ځېني خلک په څلوريزه، رباعي او قطعه كښې فرق نه شي كؤلے. رباعي د څلورو مصرعو په يو خاص انداز كښې ځانگړے شعري صنف دے چې هره مصرعه ئې دوه دوه ټوټې وي. د دې خپله مخصوص د بحر او وزن طريقه ده. وړاندې چې زمونږه مقدمينو هم كومې رباعياني ليكلې دي نو هغه ئې هم د عربي د عروضو په قاعده يا طريقه ليكلې دي او د هغې تقطيع هم په هغه ډول ده. د پښتو د طبعي سره پوره سمون نه خوري، په دغو كښې يوه رباعي چې د لس سېلابونو ده، هغه د پښتو مزاج سره سمون خوري خو هغې كښې هم درېمه مصرعه لانجه جوړوي او د پښتو په

حساب پکښې يو سېلاب زياتېږي. ما خپل ځان دغه کتاب کښې هم هغه د لس سېلابونو رباعيانې ليکلې دي خو تقطیع ئې پوره پۀ پوره د پښتو پۀ قاعده ده. او ما خپل ځان دغه له د پينځۀ سېلابونو سېټ ټاکلے دے. وزن به هم هغه څلورم وي ځکه چې پښتو کښې سېټ کۀ د درې سېلابونو شي، کۀ د څلورو او کۀ د پينځۀ سېلابونو شي خودروند سېلاب د څلورم ځای (نمبر) نه وړاندې نه شي تللے.

تقطیع ئې څۀ داسې ده.

$$۱۰ = \text{////} + \text{////}$$

سېټ ۱ + سېټ ۲

دغه ډول وزن بحر کښې غزلونه او چاربتې هم خو ليکلے شوې دي خورواچ ئې نه دے موندے او زۀ وایم چې دغه انداز صرف د رباعی د پارۀ مخصوص ښۀ دے، دا د بل صنف د پارۀ خوند نه کا. د موضوع او مضمون پۀ حواله پۀ دومره ووايم چې دغه زور جام کښې نوي شراب وړاندې کېدے شي او پۀ داسې انداز هم چې چاته به او پرۀ نه لگي. قطعه پۀ پښتو کښې ډېره ليکلے شوې ده او زما نورو کتابونو او خاص اوبښکې مشالونه کښې ئې نمونې شته. اگر کۀ ما دغه کتاب کښې قطعي هم ټولې د څلورو مصرعو ليکلې دي خو د قطعي د پارۀ دا خبره د یاد ساتلو ده چې قطعي لازم د څلورو مصرعو نه وي. قطعه د غزل پۀ انداز (وزن او بحر) ليکلے شي. څلور مصرعې هم وي او زياتې هم کېدے شي. دغې ته ټوټه هم وئېلے شو.

خو چې نوم څلوريزه شو نو بيا دا خبره لږه جدا ده او هغه دا چې زمونږ څۀ شاعرانو دغه څۀ د درېزو پۀ ډول ليکلې خو مصرعې څلور لري. (دغه ډول شعرونه محب الله مشواني ورور هم

ليکلې دي) ۷ تۀ د خوبونو ښاپېری، يې، ځکه

ما درته ټول عمر شو گير کرے دے

اوس مي پۀ دې خبره پوخ يقين دے

ستا به پۀ خيال کښې هم راغله نه يم (محب مشوانه)

اوس دلته سوال دا راپېدا کېږي چې د دغه څلورېزو د رباعی او بيا خاص د قطعي سره څۀ توپير دے؟ نو رباعی به لازم د څلورو مصرعو وي، اوله، دوېمه او څلورمه مصرعه به سره هم قافيه وي، هره مصرعه به دوه ټوټو کښې وي خو قطعه به لکه د غزل روانه وي، لازم د څلورو مصرعو به نه وي د زياتو هم کېدے شي، ورومبې مصرعه کښې قافيه د شاعر خپله خوښه ده. نوره به قافيه لري.

نو تو پیر خو بېخي بنکاره شو دے او هغه دا چې رباعي خو هډو د وزن و بحر په حواله جدا ده. د قطعي بيا خانله تعريف و شو چې لازم څلور مصرعي نه لري او د قافيو حالت ئې هم بيان شو خو دلته د څلوريزو حالت د دغه دواړو نه ځان جدا کوي او هغه داسې چې دا څلور واړه مصرعي د درېزو په شان د قافيه او ردیف نه بېخي ازادې وي (خو د وزن او سېلابونو د شمېر په حواله پابندي لري)، نو ځکه دغه ته هم رباعي يا قطعه وئېل مناسب نه دي او هم دغه څلوريزه نوم ئې سم دے او دغسې به مونږ څخه يو بل صنف هم په لاس را شي.

نور په دغه کتاب کښې څو غزلونه دي او څو نظمونه دي. په غزل خو خبره کولو ته حاجت نيشته خو د دغه نظمونو په حواله به دا ووايم چې دغه ډول نظمونه ما افغان گلونه او اوښکې مشالونه کښې هم ورکړي دي او دلته دغه کتاب کښې هم خو چرې پرې خبره نه ده راغلې. اوس به دومره ووايم چې دغه ته دې غور وکړه شي، دې نظمونو کښې د داخل او خارج دواړه ډوله د اظهار يو ښه ځای موجود دے، او د اوس په لنډه تنگ وخت کښې د کتنې قابل هم دي. د پښتو او پښتنو د پاره پکښې ډېر کار کېدے شي. دا څو خبرې ما ضروري گڼلې نو ځکه مې وکړې، نور هر څه په لوستونکو پرېږدم.

په درناوي

شیرین یار یوسفزے

ورومبی برخه

درپیزی

درپڙي

شيشڪه ، توره درنه شپه چي لاره
راغے بد رنگه او بي نوره سحر
وايه! چي وُخاندو، كه وُزارو اوس

دَ خان او مال دَ حفاظت په خاطر
لارم! تهاني خخه مي كور واخسته
ايله ”باران نه پرنالي لاندې شوم“

خلقو آسمان كني سياري ونيوي
پنتون په كلي كني ڊبران ”لاندې“ كرو
زمونره قوم هم دومره پاتي نه دے

درپيښي

هغه وي: حكه مې واده وټه كړو
 كلي كښې طبعې پورې ښخه نه وه
 چې لاس وټه رسي مېوه تروه شي

بېلتون ته وايه خه! خپل كار دې كوه
 مونږه يو بل وټه به بيا وگرځو
 اوبه په ډانگ باندي بيلپري كله

نن هغه ښكلي او هونښياري جيني
 "خبر" چې فقير ته وركوه وټپل ئې:
 "خان په نېستې كښې د مستې نه ژغوره"

در پیڑی

برپت او شملہ می پئے خاطر نہ نیسی
حُسن پئے خپلہ یو طاقت دے منہ!
”دَرت زور آور او بئے پئے لورہ خپڑی“

ما وی: لہ تامی مال و سرشہ قربان
لپلا! زما پئے خوب او خیال کنسی تہ یی
وی ئی: سری دَرت شپی ربنتیانہ وائی

بُلبل کہ نیت دَرت لوی الوت کرے دے
بورا ہم بل وطن تہ کدہ تری
گلوتوی والی برقعی واغوستی

درپښې

زما غانتول ، زما رېدي چې نشته
پولو ، پتو ته د کتوڅه پاتي
خدايه! د زهرو دا اتی وړانې کړې

نن ئې د زلفو خړې څنگ جوړه وه
د مشاطې هنر تمام وو پرېنه
ځکه په ويخه اوس خوبونه وينم

زما د خيال او د هنر بلندي
د چا تگونو باندي هېڅ هم نه شي
”آسمان په گټو که څوک وولي، نوڅه؟“

در پيڙي

تياري څه داسي رنگله گوري شولي
چاته تر څنگ خپله سايه نه بنڪاري
”غلو خوهم داسي شپه له خدايه غوښته“

عقل شعور سيره مو ډزي كړي
د وخت او بخت سره ده وړانه زمونږ
ده مو د ځان سره پخه دښمني

د سيند او بو باندې ډاڪه پر پوته
ما وړله خپلې رڼې او بنكې وركړي
د وطن بنكلي دې تاري وهي اوس

در پیژی

په مادي اورد مينې پوري كرلو
لا اوس پوكي داسو پلو وركوي
داته نوهم خوڅه د كاني نه ئي

د اصل ، نسل نه انكار و نه كړي
تش صفارنگ باندي بازي مه تره
”رني اوبه چاڼي كني نه شاري خوك“

زيست مو ولقه كني د روزگار كنيپوته
بي د پيسو نه خوك خبره نه كا
د حسرت مري بي كفه پراته

در پیڑی

ماتہ صحرا کنبی نَن یو گُل دَ لالہ
دَ پَر ژر غونہ شَان لَہ سَوختہ وُو ی
”موسم هُم یار دَ اوس دَ غور لستونہ“

زِرَہ کَہ دَی ہر خومرہ هُم لوی دَ گُلہ
خیال او نظر دَی هُم لندہ پار دَ نَہ دَ
خو! ”یو خادر کنبی دوہ بر بندہ نَہ راحی“

نَن چَی زما و پرو زما دَ وادَہ
الہم کاتہ او خَان نَی وُنَہ لَپَدَہ
وِی نَی: نو مونہ سرہ مو ورا نہ وہ خَہ؟

در پیڑی

لہ سارہ خویہ دی نورخہ ووایم
 لہ دپرہ تاوہ ئی لمبہ لمبہ کرم
 راشہ! لہ خوالہ کہ تود پری چری

ما ورتہ وی: پوندی دی وچاودلی
 مخ دی چاپرہ تپر سری و نیول
 وی ئی: نپستی، ہستی دی لری سرہ

ما ورتہ وی: خدای دی افسر کا بچے
 چرتہ دکلی کوریہ "نبہ" بہ راشی
 ہغہ پئے بنار کبھی "گہرداماد" شود جا

در پيڙي

زما پء خپلو رنہو او بنڪو قسَم
زما پء كسو كنبِي نِي عكس پاتي دے
راڊي شي يار كه نِي پء خپله كسِي

دَ گاونڊو اور ته چي لمنه وهِي
خو خپل كاله ته دي لمبِي راوَلِي
”دَ خپله خانہ خو شوڪ نه سِپِزي خان“

اوس كه پء كلي كنبِي دي خوبن نه وي شوڪ
پر پرده بنپرہ ور له دُعَا وَ غَوَارِه
چي ”بنه“ شي ورڪ به شي دَ بنار پء طرف

درپڙي

نن راته بنکلي ډکه لار کښې ووي
راځه! چي سترگي سره وځنگو و
”روشن خيالي“ ده هېڅ پروامه کوه

خو مال او ملک د ټول وطن ”لاندې“ کړي
رزق تمام د گورد اولس و نگردي
د حرص نس به دي لانور او بډه شي

يا به زما د لغت علم کم وي
يا خو لفظونه به مانې بدلوي
په ”آزادي“ او ”ساتون“ پوهه نه شوم

در پیڙی

د اوښکو سیند کښې مې سپلاب راغله
د زرګي ښار ئې راله یوړو تمام
باچا کچکول باندي پتري ووهل

نن هغه ښکلي ، بې آسري فقيره
خونري سپي چې بده وچيچله
ناظم وئېل: خپر دے دا "فرېنډلي" و شو

رېپاره! ستاد متازی نه شو خلاص
ستاد تهګی نه ډک روزگار ختم شو
مینه خو لاره په هوا باندي شو

در پیڑی

زما کٔ او بنکی ملغلری وی ہُم
مغرور اشنا پری لار، شو تپر د پاسہ
خدای دی د چاہے بنپو کبی توی نہ کا شوک

پہ مخ د زمکی دغہ ٲول مخلوقات
نہ کا تو بنہ انبشار د رزق او مال
مگر سپوا لہ یو مپری او انسان

داد جنت د باغچہ پی گلونہ
پہ کوم ٲیران می پپرزو کپری کلہ
پہ کاغذونو بانڈی اور پوری شہ

در پڙي

دهقان چي سوال وڪري باران و غواڙي
كلال به وائي: خدايه! شين ئي لري
دلته انسان ته خپل اوقات معلوم شي

بازار د سُو د و مره تود شو دے دے چي
دَ ضمير و نو سُو دا گاني کپري
اوس پء خپل سپوري هم باور مء لره

دا هوا گاني چي حالونہ وائي
دَ آسمان ستوري هم عكسونہ اخلي
ماشومہ مينه به اوس خنگ پتو و

درپيڙي

دَمينې تارچې مې لا پوخ نَه وو سَم
خپلو نازونو له دې تال واچوَه
نو اوس جو تې لږې پَه خيال ورکوَه

هغه وې: دومره خشناک یمه چې
”هدو په پوزه باندي مچ نه پرېږدم“
ما وې: نو خدای خودې مټن کا په چا

ما وې: پولس ماما! دا ډزې دَ خَه؟
”جوړې، په کلي کښې جگره و شوه“
وې ئې: نه مړه! زمونږ غوالنگه شوه

در پيڙي

وي ٿي: مَلايم خو سخي هُم يمِه
اولس، پولس پَه دس تر خوان مِ گوره
ما وي: نو داخه ستاد كوره راخي

زما ككي آخلي اوس عكس اڀوتِه
يا كه نظام دَ تَول فطرت بدل شو
كاغي پَه پنجو كني شهباز يورو...!

دَ وخت پَه دُورو هر خه خرنه دي لا
تابانه مخ پُنتني جونه شته دَ
سپورمي دي خان و ته غاوره نه شي

درپيڙي

په جار به ووايم خپل راز د مينې
د حق په تور باندې وژلې بڼه يم
پر پرده چې رسم د منصور ادا شي

د شب پرستو نه کوڅه خطا ده
تور ابان گرځي چرته سر پته وي
د سبا ستور په افق وځلېد

ما دې په سترگو کښې يو چاته کتل
زه په ټول حال د دې اسير خبر شوم
اوس خو عکسونه هم حالونه وائي

در پښې

دَ آزادی، امن او مینې وطن
مقتل مقتل، زندان زندان شوراته
خدايه خه و شو او لاخته به کپري

آزار مو واخست د جمال او جلال
شال او شري لکه خشاک سوز پري
مونره خپل کور ته پردے اور راوړے

خدايه ! ما واخلي يا قيامت راولي
مانه خودغه کاني نه شي ليدے
چي تور کارغان سپيني کونترې ووري

درپيڙي

مُشک مي پء در او پء ديوار وُشِيندل
لاره ، کوخه مي کره ترمکه پء او بنکو
خويار مي سور شو لار پء اس د هوا

د سپيني خَلي د سرو لبانو پء نوم
”ما پء سپورمي باندي گلونه کرل“
خدايه ! دا خوب مي بي تعبيره نه کرې

د حَيکر وينه چي مي وُسپزله
قام له خو او بنکي مي والي راورلي
خو ! رانده خلک پء ديوووخه کوي

در پیندی

دَ اجل کومے می سنندره کـر لو
زہ خو پئے مہر و زرو نو کنبی ساہ راو کم
چی ما مہروی نو مرگ دی خپله و مری

ما چپی دی زور تہ د یاد و نو کتل
زہ تہ می خیال د ہر تدبیر عبث و و
غرق شی سبلا ب تہ چپی بند و نہ تری

راغلی ما وژنی ، نو خہ! و می وژنہ
مرگیہ! ولی لاس او پنبی دی رپی؟
مونرہ اوس هاغہ پنتانہ خونہ یو

در پښي

خپله قصاب او د مورې خه باور؟
خپله په خان د دې مرگي خه پته!
حکه چرې د لاندې ساه اخلمه

اجله! ژاره ته، زه نه ژارمه
ته چې مې وورني، زه لا ژوند مې شم
مرخو هغه شي چې ناموس ئې ورک شي

شړې مې خه لږه خیرنه شوله
چې دې بيا سترگې داسې سپينې کرلې
د دنيا رنگ مې ايله اوس وليده

در پېژني

د خپل آزاد وطن بېرغ مې په لاس
ستورو ، سپوږمۍ نه هم په بره تلمه
د دغه خوب راله تعبیر وې باسئ

چې خبر نه یې په تېر شوي پروڼ
نو څنگه زده ئې په راتلونکي سبا
د نن پوهنې خو ناپوهه کړې لا

ته چې بازونه په قفس بندوي
لا ترې مخوکې او نوکونه آخلې
بياد کارغانو "بدمعاشي" مه ژاره

درپڙي

ما وې: دا زلفي دې وي سپوري اکثر
خرې، کښې هغسي گلان نه ټومبي
وي ئې: اوس کلي ته سپرلي نه راځي

لاړم آسمان ته د بخت ستوري پسي
ما وې: تختي نه لږد تخت ځای ته شه
وي ئې: نو تاسو خوڅه هم وڅوځي

دالوي آسمان پرې تنگېدلې خو، نه
دزړه دنيا به مې روښانه وې لا
داسې سپورمي که يو، دوه، درې نورې وې

درپيڙي

سترگي مي دواڙه ډکي ډکي شُولي
دَ زلفو ويا د په زره راؤ ورپده
مانبام دے ناست يمه د سيند په غاره

آسمان دے ډک له بنو بنو برخو منم
خو لوي مرام لره به لوي جو پڙي
وړي دي د بام د گيا خوب نه ويني

زه د سپرلي په آب و تاب خه کوم
زه د ورشو آب و گيا ژارمه
د شيونکي خاي خو خاره نه شي نيوم

در پیڙي

نن چي پيءُ لار کڻي مخامخ راغے يار
 وي ئي: منم، خو دَ زرہ حال ووايه
 سترگو مي وي، خو پکڻي اوبڻکي راغلي

ما چي زاهد پيءُ مڀخانه کڻي وُلید
 پيءُ خپلو سترگو مي يقين نه راتلو
 ساقبي وي: پوهنه شو دَ ورڃي راغے

زلفي ئي تاو خوري دَ رخسارو پيءُ سر
 سترگي ئي سري، باهه ئي برند دي اولار
 چي نن به څوک دَ قتل وار تپروي

در پیڙی

بُلبل پء ماتہ خانگہ ناست زړ تې
 ”سـرې خولې غوتی مې خه پء هیر لارې“
 چې د بنـار خلقـو کفنـونـه گران کرل

کء خپله بنـخه د چا حـوره وي هـم
 پردی بدترې نه ابتره بنـکاري
 بنې بنې مېرمنې لارې وينـخي شـولې

مـټې زما پـرتې د بـل اـوړو ته
 پء ما چلـېرې گـزارونـه کـوي
 د وخت پء دې جـبـه خنـگـنـه ژارم

در پيڙي

خوک ئي لَه حَانَه پَر پڪوي چري نه
البتَه خُور مُتَه پَه غارَه كَري لا
زَه چي رنخُور شوم نو تا پَر بِنم و دمه

يو خوک خوشحاله وو چي لور ئي و شوه
ما وي: حَه! بنه ده جهالت ختم شو
هغه وي: مره! اوس به روغه و شي

زمونره سيند ته يوې شيپي له راشه
چي د چَرونو او چَرو پَه ژبه
واوري! چيا کني د فطرت سندرې

در پیڑی

شمع محفل ته چپي رنہا وربخني
دَدي پيہ خان باندي خيل خہ تپر پري
دغه یوسفزے کلہ چاکرے نہ دے

خو کہ بناغلي اتلان غوارمه
مگردا خونې هغه خونې نہ دي
”دکارغہ جالي نہ خوباز نہ پاخي“

راخہ! دا خيلي دَهنر خبري
مونزہ دَ وخت لوی عدالت ته پر پردو
تاريخ پيہ خپلہ دے بي باکہ مُنصِف

در پیڑی

کو تو ال چپی پور تہ شو او بنار ئی لو تہ کرو
 دی تہ قاضی "پیشگی ساتون" و وئیل
 دَ ضرورت دَ نظریہ صدی دہ

جُمات لہ غُسل ئی پہ وینو ور کرو
 خیلہ ئی حانلہ پہ صُہبا و لامبئل
 چاوی "سید" دے دَ وخت لوی صوفی دے

خیلوی، دوستی خود وجود پہ قدر
 ہسپی چہی گیلی مانپ مہ کوہ
 پہ ماندگی کنہی خو خیل سپورے تہنتی

درپڙي

دَ حَوَانِي زور کچہ تـوبہ نہ مني
واعظہ ستا وارہ کران عبث دے
اوبوتہ بند دَ شگـونہ تـپري خوک

دَ مازيگـر شفق دَ سيند پـہ غارہ
او دَ چپتر ”ترتر“ کنبـي تال دَ بـوڊي
غـوارپي زما او ستا دَ مينـي پـوند

وريحـي غرو سکے غرو سکے راشي پـہ نـمر
دَ رنـا ورانگـي تـرپنہ خيـرہ وـهي
زلفي پند پند پـہ مخ عبث اروي

در پېښي

که خله دې چپ او لیمه بند و ساتي
خو د زړه راز به دې پت پاتي نه شي
د کلو حال وي د وړمو په ژبه

زه گوت ته به تره تیریا ته نیوم
دهغه سترگي بنکته خپو کښې ايله!
خاوري به ويني دلپلا خالونه

هسي عبث ده چي د غير غماز نه
چرته د ښې خبرې طمع کوي
د مات منگي نه آواز روغ نه خپري

درېږي

آسمان کښې گورم د وريخ غړوسکي ته
زما د يار پکښې تصوير جوړ شو
خدایه! اوس بادلۀ کومې رامۀ ولې

صبا چې راشي د قفس پۀ لوري
زه ترې پښتنۀ د گلشن وکرمه
سترگې ئې ډکې شي؛ گويانه نۀ شي

چې لوريۀ لور ورله حالونۀ وايي
هغې صباله بې تپوسه خنې
ماله پۀ تشۀ خله قسم راکوي

در پیښي

که خله دې چپ او لیمه بند و ساتي
خو د زړه راز به دې پت پاتي نه شي
د گلو حال وي د وړ مو په ژبه

زه گوت ته به رته ریا ته نیوم
دهغه سترگي بنکته خپو کښي ايله!
خاوري به ويني دلپلا خالونه

هسي عبث ده چې د غبر غماز نه
چرته د ښي خبـري طمع کوي
د مات منگي نه آواز روغ نه خپري

در پيڙي

واده، اختر کنبې دَ رشتې په غرض
هغه په ځان چي سپين پوډر و مخي
ته ورته بڼې توري چشمې واچوه

دَ موزيگي نه ځانتنه گيتي غوره
طمعي، آسري نه خپله هڅه بڼه ده
دَ بل خادر باندې څوک ملا نه تړي

تگه دَ شگي ځل ډنډوکه گهي
اوږه بکيانو و ته بپري وايي
په سخت ساعت شي نظر کيري بيري

در پیښې

کوڅې، چنې مې بلا وکتلې
خان مې یو چرته هم پیدانه کرلو
دا تور د تاپه سترگو پورې نه شي؟

دا چې له خانه ستوري اور واخستو
په شپه د بر آسمان نه ولو بدلو
ده ستا جبین باندې سورتیک ته کتل

هغه حجرې او هغه خونې دي خو
د سیالی سترگې په چانه خوږېږي
د بنو خوانانو میاندي بوري شولي

در پیڙي

دَچا دَ سترگوا او بارخو پئ مینه
کله نرگس، کله لاله بنکلوم
ذوق دَ جنون مقام ته ورسپدو

شپه ده، مپره ده؛ وایم ستورو و ته
ماتہ دَ یار دَ حرم لار و بنایئ
وائی گربوان کنبی دِ خیل سر تنه کره

مخ دِ چمن، لب او رخسار گلونه
دَ خط او خال بلبلان بنایی سره
خودا دَ زلفو کاغی "شی" کره تر بنه

در پیڙي

درباندي سپورے د اقبال کومه
زه یم هُما ، اورے شاهین خونہ یم
لکه کونتره چي اوتره شولې

ستا یو خبره معتبره نه ده
خوزه گمان خیل بدولے نه شم
خپر دے راحه ! هغه زړې نوي کا

په اژدهام کښي د خود سره رامېل
په تپل ماتپل کښي د بي واکه وړمو
د خيال په تال وهم جوته د وصال

درپڙي

دَحدنه هُورتہ ربربدلي کٺُيو
چي دَپڻتو جنده مو هسکه رپي
پٺُتنگ او پت به مو پڻت پڻت نازبري

تنکي تنکي پٺُتنکلا سيال گُلوونه
حِي بل ديار ته آب و گل پٺُخاطر
خٺُ مو سپرلے ، خٺُ آبادي دَوطن

زما کمه به دي محفل کڻبي وي تل
پٺُ غبر غماز به خوا پوره دي نه شي
دَ تات پپوند بخمل کڻبي چرته لگي

در پیښې

په یو گلشن به لمبې پورې نه وي
 گل او بلبل به خوند له ژونده آخلي
 که د بارودو کارخاني بندي شوي

د خپل ارمان څلبي ته او در پر دممه
 اوښکې، سلگي مې ضبط کښې پاتې نه شوي
 خپل مسیحا چاته قاتل دي نه شي

د پاروگانو هم آبايمه خو
 ستا په کمځيو مې قابو نه راځي
 په بنامارانو او دي نه چلېږي

در پیژی

ذوق ئی دَ مرگ لَه خوبه پورته کرلو
 ستاد پانزب او بنگرو شورته سلام
 راگونہ پربرده چي پيسی وگتہي

ما درته وي زلفی دي مہ راسپہ
 ورمي خود پري چغل خوري وي نو
 کلي پۀ کلي دنہ ورہ جورہ ده

لب اور خسارته دي لالونه ايري
 درشہوار دي تر غابونو و خجل
 گتو ته هسي تش سولي اچوه

در پیڙي

د بر پتور پتکي شمله او جرگه
کندر حجره د سيالی خه جوگه کړي
چي د پښتو خونو نه میراته شو له

پښتنې خو پندی ننگ او پت نه ډکې
له سره تپري وي د ورونو په سر
خاوري شه! خاوري چي وي گرانې په چا

تپري، جفا، خشم او مکر، فریب
پکښې به یو راسره ونه مني
یاره! "خپل عېب د وولو مینخ وي کنه"

در پيڙي

دَ اصل ، نقل مانبي مه لته وه
دَ حق ، ناحق پته هم گرانه ده اوس
داد "لپيل او اشتهار" صدي ده

کسو ته ستا چي غلے غلے کسم
ورک شوے خان گورمه غل خونہ يم
داد بانو سپاهيان دي پوهه کالز

دَ تبر مارو متي شلي شه چي
بناخ ئي دَ بيري هله و پري نبودو
ما به دَ تال لوئي جوتي ته کتل

درپيڙي

ستاد عزت او د ناموس په خاطر
ما چي د خان نه بنجاري جوړ کړے
خو ولي سترگي اوس ته نه توروي

د خلق په واره و سائلو باندي
خو ازدران خپله سينه اچوي
تر خوبه ژوند د مرگ له خولي شو کوو

مونږه د پوهي طرفدار يو مگر
تگي برگی ته خو تعليم نه وايو
داري ته واچوي استرد قانون

در پیڼی

دَ چا پءِ وَس او تدبیر نءِ یو ایسار
نءِ خو ناپوهه، نءِ کمزوری یو مونږ
خند دَ اصلاح یو تت اُمید وُگنه

هر استعمار خپل دلانو باندي
دلې رنگ رنگ عنایتونه کړي
دا حېنې برخې آسماني خو نءِ دي

پءِ بخششونو دَ اورنگ پاللي
پءِ خطابونو دَ فېرنگ بناغلي
مونږ نه نار ه دَ ”زنده باد“ غواړي!!

در پیږي

د خواری حد مې تمام کرې باندي
هېڅ یو اینځر به مې کیکرنه شي خو
که له آسمانه مې کمه رانغې

د دیدن "خبر" دغه د مې وړمه ځمه
د غمازانو خو لې دې وازې اوسې
گدا د سپو په غپانه جار ووځي

مدام چې حُسن د تخلیق ستایمه
دغه ده مدحه د خالق د قدرت
ځم حقیقت ته د مجاز په لاره

در پيڙي

حق او انصاف د توازن تر ډکه
پسې فطرت او بيا د حسن مقام
ورستو طاقت او آخر امر مطلق

يار ته زما په سترگو وگوره لږ
چې خپل گمان دې په يقين بدل شي
د حسن ذوق ته به فجور نه وايي

درشت خويي خو ئې جوهر د لکه
زما په ډېره ژړا اف نه کوي
د کاڼې زړه په اوبو نه پستېږي

در پښي

سترگي مي ډکي وي ما توي نه کرلي
تله ، پارسنگ ، او پیمانہ چي نشته
دُرپه صدف کښي هم بند پاتي بنه دي

ستاد بارخو نازکي دارنگله ده
دخولو خاڅکي پري هم نه شم کته
دزرگي آه حکه قابو کښي ساتم

هغي زما دديدن شوق وته چي
نن د جمال د ذوق جنون وپيل
په محبت باندي به وينارمه اوس

در پیڑی

پہ گاری واری گریوان نہ یمہ خو بن
خود ابکارو د خندا لپونے
آباد سحرہ! دُعاماتہ کوہ

زما پہ خون دومرہ آوارہ شو لہ
لورہ، ژورہ ئی ترپامہ ہبش دہ
مخہ د زور یوہ بلانہ نیسی

بنہ او نانبہ بدی کبھی نہ وی گورہ
بیا ہم چپی خوامخو اپنتنہ کوپی
د تنگ نظری نہ تنگ دستی غورہ دہ

در پیڙي

ملک د پښتو دے ، سر په سترگو منم
خو د موقعي محل دا دو مره لحاظ؟
چي په يقين باندي گمان غالب شي

د نظر وړانگو مي تيارې غوڅي کړي
ستا د چارگل غم هُم و بر پښېدو
ستورے اوس زېرے د سبارا کوي

د خپل بنائېست د آب و تاب په خاطر
کس زما ته سپلني لوگے کره
آئيني عجز نه حېرت اخېستي

در پيڙي

ژوند به پۀ خوندا او وقار خۀ کوي اوس
چي پۀ بازار لکه غلام ارز پري
دا لوبه جوړه کره هم ژوو خپله

چي فلسفه کښي شي ناکام فلسفي
نولپونځي شي اوتې بوتې وايي
پۀ عامه پوهه دي خوشحاله گر خۀ

پۀ تصوف کښي چي خطا شي صوفي
نود الحاد پۀ گډو وډو سر شي
ساده ايمان باندې شا کره اوسه

دوہمہ برخہ

رباعیانی

رباعیانی

بد شي لئه بدو او بنه د بنونه
خوی د سرو شي مگر سرو نه
خوک چي د اصل نسل نه روغ وي
کار د پښتو هم بويه هغو نه

Pukhto.Net

موسوم پئه سادوي د لاري مل کا
چي ياد پئه غلوي لئه خان ئي بيل کا
ډيوه دي بله دخيل شعور کا
دژوند پئه لاره سهل منزل کا

رباعیانی

خنی دے سپوری رنگ دے تک توردے
وضع دے ورا نہ گدو دے کوردے
خوبی ہمت ئی نوبی قدرت ئی
ژوند لہ یوسا دے لہ بلہ پوردے

Pukhto.Net

وطن تہ راشہ جوہ مرغزار دے
پہ للمو، دشتو ہم اوس بہار دے
چی ورتہ گورم زرہ مہی پس خپری
گل خوا تہ گل دے یار سرہ یار دے

رباعیانی

زیرِ مازیگر کنبی دَسیند پء غارہ
ساقی مُطرب وی راسرہ دوارہ
بَد پامی تـولہ وی بنپو دَ لاندی
لاس پء نامہ وی خوئنی اولارہ

Pukhto.Net

داکرونده چپ دهریو گل کرم
پرپنه سمسور به دتا کاکل کرم
گتسه پء خله به درتسه سنبل کرم
ستاپء ثنا به هر یو بلبل کرم

رباعیانی

د ژوند په سر مې غمونه پنډه دي
دا چې مې سترگو کښې اوښکې ډنډه دي
که وخت ایسار کړم که بخت بېدار کړم
نه مومم بنساده دې له بس شنډه دي

Pukhto.Net

خومره چې وِسوم زړه ئې لا یخ شي
زما په آه ئې حکه آخ آخ شي
په ډک محفل کښې داسې راشا کا
غواړي چې ماته ناخوالي مخ شي

رباعیانی

خه په سُرور یم خه په سُرود یم
نه په خپل سُود او نه په بهبود یم
خلک د نپشت نه هم خپل خان بود کا
زه شته وجود کبني نپست او نابود یم

Pukhto.Net

په ژړا ژاري په وير مامور دے
که خوک مالک دے که خوک مزدور دے
د جدل اور دے وطن تنور دے
ایره ئي واخله روغ که رنخور دے

رباعيانې

که نه خه پلورې او نه خه پپرې
بيا هم لکيا يې گوتې دې شمپرې
يو ذره غم وي په خانې غرکړې
واره بنادې کړې د تانه هپرې

Pukhto.Net

په توره شپه کښې د آسمان ستوري
په سپين جبين دې سورتپک ته گوري
نري خوله دې په بارخو بنوري
حکه خو پرخه په لاله ووري

رباعیانی

ژوند نه خونډ لار دے هسې دوران دے
خلک ټول وړے تش سود او زیان دے
دود و دستورڅه خپلوي ، دوستي څه
پت او الفت خو تش په زبان دے

Pukhto.Net

لر رابهر شه له خپله ځانه
چې څه خبر شي له درست جهان
قدم بوسي به دې بحر و بر کا
خو زړه دې لوی کا له دغه تانه

رباعیانی

غرد جرس دے وخت د پاخون دے
دغه خو خنبت خو دلوی ژوندون دے
مرغ او ملا هم کرې آذان دے
د مرگ په خوبلا اوده پستون دے

Pukhto.Net

دا چې بی نیازه له زه او ته یم
په زه کبې ته ئې او ته کبې زه یم
داسې زما چې خپر او زره ئې
حکه دا ستا په لب و لبمه یم

رباعیانی

بیانوبههارچی په باغ وراغ وي
ساقی، مطرب وي چنگ وایاغ وي
قاضی که ایسنه په کرنه سر خیل
شیخ به تسلیم وي جوړ به فراغ وي

Pukhto Net

رنادی بی رته بنکاره اثر کا
چی توری شپی ته کله په سر کا
رنگ او نور داسی سره پوند شه
د سیالی دک چی د ژوند سحر کا

رباعیانی

حُجره، جمات دے کنہر، کء کوردے
لمبہ لوگے شو بل پرپنہ اوردے
روئی دَ ممتا ئی خلکو تہ روون کپو
مخ دَ حیات اوس دومرہ تک توردے

Pukhto.Net

چپی سرہ ناست یو زء او یار دوارہ
دَرنگ او نور شپہ دَ رود پء غارہ
لء ہسکہ ستوری پت پت راگوری
دَ غریء سرہم سپو زمی اولارہ

رباعیانی

د بد مرغیو هریو شبخون ته
چې یو لښکر شي گران دي پښتون ته
د ورور په لاس کښې د ورور گروان دے
خنکه به سم شي د زیست سمون ته

Pukhto.Net

دا گرز د تندر نه د آسمان دے
خپله سپر زلې مونږ خپل آشیان دے
ذره گرم نه دے کاتب د برخې
د خان دښمن مو په خپله خان دے

رباعيانې

چې کله غور يې، دنيا راز غلي
خو چې لږ سپور شي ټول گنه تللي
دغه دنيا ده، دغه ئې رنگ دے
چې پرې تکیه کا، هغو ژړلي

Pukhto.Net

قدرت طاقت به نور خومره غوارې
په قرقره به تر کومه ويارې
دومره دې زور وي دغه دې زغم وي
چې نوک دې خوږ شي نو ورته ژارې

رباعیانی

گورې کرکنې، غوارې ممانې
خو خندوې ته، اوچې بکیانې
لا دا منم چې، په لاس به درشي
اربرې ترشي، خو اوچې پانې

Pukhto.Net

پردي مالونه، په خپته نغارې
لوی لوی ملکونه، په واک کنبې غوارې
حرص خه دومره، روند او بی حس کرې
خپله په خان اوس، خنبوې دارې

درہمہ برخہ
لندی
نظمونہ

نظمونہ

دَ تَندرُونو پِہ شپہ

پہ نوم چمن کنبی پانہ، خانگ نہ لری
 دغہ تنکی، بنکلی معصومہ غوتی۔
 وی بی آسری، خیل مور او پلارئی نہ وی
 لکہ ورہ یو خوک یتیمہ جینی۔

دا تکہ تورہ بلا شپہ چپ راشی
 دکہ درنہ وریخ راؤچلپری
 اسمان کنبی وارہ تندرונہ ہم چپ
 لہ زورہ وپرقپری، وڈزپری

واپہ! نو اوس دغہ معصومہ غوتی۔
 کومی سائی، کومی تنی لہ ورشی
 لکہ ماشومہ، بی آسری یتیمہ
 پہ دغہ وخت د چا سینپ لہ ورشی

نظموںہ

جرات

راتہ وکړہ یو نظر
سر تر پایہ سراسر
لکہ زہ یم لوغرن
بل بہ نہ وی یو بشر
نہ اختیار لرم د دم
نہ مې واک شته د قدم
د اظہار معصوم خواہش
ستا پئے رحم او گرم

دا بـنـدـي یم کہ ازاد
دغہ داد دے کہ اهداد

نظْمونہ

احساس او ننگ

هغه شـشـپـه چـي مـي درد پام کـرـو
هر سـسـتم د خـيـل جـانـان تـه
د وارہ سـسـتر گـي شـو ي راد کـي
بـيـا مـي و کـتـل آسـمـان تـه
بـس ! يـو آه مـي لـه خـلـي و خـوت
پـه اسـمـان کـبـنـي سره لمبـه شـوه
بـنـکـتـه ز مـکـه هـم لـه و يـري
بـورنـبـدلـه زلـزلـه شـوه

خو! دي وينې بـيـا پـه دـو کـرم
پـه اـجـلـئـي پـر زو نـه و و
ز ر لارم ورله خـوا لـه
خـو جـانـان پـه خـوب او دـه و و

نظمونہ

ڄو چي وينم

بل يو هيڄ پء نظر نشسته
پء کوخه او پء بازار
يو مرگے دے چي ئي وينم
سـينہ چاک گرڄي اوار

يو زندان دے، بل مقتل دے
ڪءءء ڪلے دے ڪءءء بنار
هم حـجره هم پء جمات ڪنبي
جوړيو درزد دے دندو ڪار

نءء اختر شسته نءء شوقـدر
نءء مپلي شسته، نءء ڄوڪ يار
در پءء در خاوري پءء سر به
ڄءء ژوندون وي ڄءء روزگار

نظْمونہ

اے نچیبہ! اے شہیدہ!

دَ پښتون دَ چمن گلہ!
دَ دښمن دَ سترگو خارہ!
سرداری درنہ لوگے شہ
دَ وطن دَ سردستارہ!

نہ دیوہ شہتہ چپي کرم بلہ
نہ گلان شہتہ چپي گبدی کرم
دا خو اوښکي پښتنې دي
دَ تاروح ته به به دالی کرم

ملا مت درته ټول قام دے
دَ تاروح ته مې سلام دے
اے نجیبہ! اے شہیدہ!
دَ تاروح ته مې سلام دے

نظموڻه

دُ روح کړې

خو کۀ ســــترگې کړمه پتې
او زۀ نۀ گورم يو لور ته
يا مې غوږ هم هلۀو نۀ ږدم
هر کوم غږ او هر يو شور ته

دغه لمس هم پسي شل کړم
او دا ژبه هم اوده شي
کۀ مې جوش لۀ لاسه ورکړم
بيا هم هوش پسي چپه شي

خو! د روح سره به خۀ کړم
هغه لار او چار رانبايه
کنه! دلته اوس بي وس يې
د درد کړيکه مې بيا ستايه

نظموںہ

دَوْر

هغه سترگي چي ئي سري دي
په جهان ئي ملازي دي
هر خو اخلي ازارونه
دعاگاني ورپسني دي
مونره خوار له درد او مينې
هر ارمان مو وينې وينې
بي وسي مو اتبار وورے
دهرچا دي سترگي سپيني

دا دنيا ده، دائي کار دے
دغه وخت، دغه روزگار دے

پښتون زلمي ته

نظمونه

پۀ شعور باندي بينا شه
 د دسـتور خخه آگا شه
 تنگ او پت خپله بنپوه کا
 او الفت هم سر و پا شه
 پۀ مېرانه او غېرت کښې
 تۀ دې ياد لکه پخوا شه
 آزادي کۀ خپلواکي ده
 تۀ پۀ دواړه سر فدا شه
 ښۀ هنر دے او کۀ علم
 پکښې لار ترانته شه
 کۀ خرد دے، کۀ جنون دے
 پۀ خپل خای پکښې يکتا شه
 خان خبر لۀ خپل پرون کا
 او بيا زده دې لۀ سبا شه
 مفکر شه، مصور شه
 هم عمل او هم سودا شه
 هم الوت شه، هم رفعت شه
 تۀ هما او تۀ سما شه

خلورمه برخه

غزلونہ

غزل

لویہ ورشود پښتنو کټټ بی بہارہ نہ وے
بنکلی ہوسی بہ دَدامانی دومرہ خوارہ نہ وے

منگی تیکری، گرونج توتپی، جونہ تارتارہ نہ وے
زمونرد کلی دَسیند غارہ بہ اوزگارہ نہ وے

لکہ ماشوم بہ کتھورو پسی لاس نہ جگوم
خوسپل دَزانو دی آسمان کبھی بی قطارہ نہ وے

زما دَزرہ کالہ تہ گوت داسی ممکن خونہ وو
کہ ستانظر سرہ زما دَسترگو لارہ نہ وے

چاہے زمانہ دَلا گلو نہ خنکہ رپیل
داسی کہ زہ پټ خیلہ خاورہ بی اختیارہ نہ وے

تا بہ زما دَکامرانو جنہی ہسکی لیدی
زما دَژوند کہ دَبلا پټ کوخہ لارہ نہ وے

په تحویل د توره شپه خنگه خطا حم
په دس تور د دي وطن خومره و پريا حم

د فنا د پروانې تح رير ته وایي
په دالاره به وجود ته د بقا حم

د اجل کومے هم واز د ژوند په لار وي
زه خود س رد زما نې پرې خامخا حم

ما د گلو غنچه وليده کاکل کبسي
اوس د خيال په يو جوته تر ثريا حم

خو په ما د يار د س پوري وړم لکي
پسي زه به د خپل وس تر انتها حم

اوس د کلي نغار چي و ته نارې کرې
نن د يار د زړه کاله و ته افشا حم

مگر جنگ د هغه س تر گو سهل نه د مے
خو په دا س ره د گردې پښتونخوا حم

غزل

ماتہ ئی وعدہ بنہ دہ
نوی بے ہانہ بنہ دہ
خدا یہ! مازیگر تہ خیر!
داسی تماشہ بنہ دہ
ہسی جرس غر پسی
تللی قافلہ بنہ دہ
ستا ہمنو ایی سرہ
دل تہ یو تپہ بنہ دہ
یاد شو لکہ بل مشال
داہ اوس بدرگہ بنہ دہ
اوس راحہ! خوبونو کنبی
خلکونہ پردہ بنہ دہ
یارہ! وضع، قطع دے
بنکلی پبنتنہ بنہ دہ

رند دے مپکدے تہ حی
مونزلرہ حجرہ بنہ دہ

غزل

مَراوې سترگې بلا مَړې کا
خُون آشامې لا مَړې کا

هر ارمان نه مې سَر پَړې کا
حَه! اوس جوړې مُنارې کا

زما کسو چي برعکس کرې
نورې ماتې آئینې کا

خوله به نه غوارم خوراشه
لږې بند د خلکو خولې کا

مقدم پت او الفت دي
نورې وروستو تقاضې کا

شیرین یار دې خنې ستایي
بلاگاني ورپسې کا

داسي چي پء مونزه باندي سرء راخي
ستاد انتگونو زره له چي خء راخي

ماتھ دي يادونه زور گيري بنايي
کورته مي د زره پء د بوالء راخي

خلک به پء شپه غئي سمبالي ردي
مونزه باندي دورخي رها غلء راخي

تابه د نظر غبره پرانپستي وي
اوبنكي مي اوس چرته له ليمء راخي

پام گورم! له سترگو مي وئه لو پري
توي اوبنكه ليمء وته بيانه راخي

سترگو دي پء رپ کني قيصه ختمه کره
اوس به عيادت له خلک بنء راخي

غزل

په خاطر د اغيارانو اخگر پرپوت
چي په ماد يار د مينې نظر پرپوت

کمترې او عاجزي مي هومره زور کښي
د اناو د غرور هغه غر پرپوت

د نور شمع چي جلوه شوه، دک محفل کښي
په پرده د خلوتيانو شـر پرپوت

نور به خه ئي د قامت عظمت بيان کړم
په سجده ورته سنبل او نښتر پرپوت

نازک خيال چي مي بادشاه باندې اړ نه وو
لار فقير غوندي تور خال ته په در پرپوت

شوخ نظر راخه و نغرد دکو سترگو
که ما بنام سيند کښي ککوړم د نمر پرپوت

زه لا کله سـتـا له غمه فريادي ووم
خو د دهر هرالم مي په سـر پرپوت

غزل

داسی چپی پئے مونزہ بانڈی سرءِ راخی
ستاد انتگو زرءِ لہ چپی خءِ راخی

ماتہ دی یادونہ زور گیری بنایی
کورتہ می دَ زرءِ پئے دہوالءِ راخی

خلک بہ پئے شپہ غٹی سمبالی رُدی
مونزہ بانڈی دَ ورخی رنا غلءِ راخی

تابتہ دَ نظر غبرہ پرانہستی وی
اونہکی می اوس چرتہ لءِ لیمءِ راخی

پام گورے! لءِ سترگو می وئے لو پری
توی اونہکے لیمءِ وتہ بیانءِ راخی

سترگو دی پئے رپ کبھی قیصہ ختمہ کرہ
اوس بے عیادت لہ خلک بنءِ راخی

غزل

تہ کٔ رنہا پٔژنہی
بیا بہ سبہا پٔژنہی

سترگو کٔنہی غلا پٔژنہی
دومرہ حہا پٔژنہی

لار کٔ غبریت لٔہ تا
بیا خوبہ ما پٔژنہی

زٔہ دہی لکہ سپورے شوم
تہ بٔنہتہ مہی لا پٔژنہی

تنگ او پٔت دہی کلہ زدہ
جور و جفا پٔژنہی

داد زرہ پٔرہر کسہ
خپلہ ادا پٔژنہی؟

تول دہی لٔہ ہر خوا بٔد خوا
لر کٔ ہمخوا پٔژنہی

سترگي دَ حالاتو راتہ وِ رانپِ دي
 ذوقہ! دَ سيالی خبري گرانپِ دي
 غشو دَ ستم تہ سينہ تانپِ دي
 شوقہ! تلو سِي دي پهلوانپِ دي
 يادَ بنجاري لہ خوارى مات دَ مے زپہ
 يادَ کلي جونہ خان آسانپِ دي
 نہ هغه نسيم شتہ، نہ وِرمي دَ گل
 هر لوري تہ سپوري هواگانپِ دي
 قدر بہ دَ اوبسکو خہ درزباد کر مہ
 دل تہ کبني چي ويني ہم ارزانپِ دي
 کسو کبني مي عکس دَ حسن امر شو
 تولي آئيني ورتہ حيرانپِ دي
 زور دَ تفکر ئي راتہ هپخ کر لو
 چاوي؟ دَ کاکل غوتي آسانپِ دي
 ستادَ نظر وِرانگي ستا تر خانہ شہ
 اوس زمونردَ ذات زري تابانپِ دي
 بيرتہ مي دَ سترگو چيني تاندي کر ي
 تاوي! هوسِي تزي دَ دامانپِ دي

غزل

تکے خال دِ کَ نایاب دے
خا خکے اوبنکھئی حساب دے

پہ غانتھول او پئے رپدی می
کرے سود ستاد نصاب دے

خار د تا د مخ لہ آبہ
چپ خولی خولی گلاب دے

مخ او زلفورانہ ہپر کرہ
کہ حساب او کہ کتاب دے

ستاد زلفود تسخیر می
بی تعبیرہ لہر خواب دے

زیر و بزم ئی تنگ او مینہ
گنہ سرد ژوند رباب دے

شیرین یارہ! لب ئی ستایہ
خوپہ اور دِ زہ کباب دے

غزل

په آب د مینې مې وینحله دے زړه
له هر یو خیري مې ساتلے دے زړه

هرخومره گران او که بناغله دے زړه
په یوه خله مې ستا منلے دے زړه

نن ئې د سترگو په رموز کبې ووي
ستا ولي دومره غله غله دے زړه

خله یو گیلې له جوړولے نه شي
خنکه له خلکو دي او بنکلے دے زړه

خو وو په خو کو د بانو چور شوے
په تارد زلفو مې گندلے دے زړه

تیاره ئې خوب له د مړوند غوښتله
خو شیرین یاره! ما غندلے دے زړه

غزل

ايله چي خلي له مي راتله ماته شوه
خومره كچه كني مي توبه ماته شوه

لاخو مي اوبنكه يشـبـدلـي نه ده
چي ستا په مخ باندي خوله ماته شوه

خبري گربوان مي ورته مخي ته كړو
دهغي لاس نه آينه ماته شوه

دامراوي سترگي اوباريكه مسكا
دگل توله، دجام نشه ماته شوه

سپوږمي پوره د نيمي شيپي په بلي
زما د خوب د كور پرده ماته شوه

دگمان قېد نه خلاصه شوي وعده
د يقين كور ته چي تله تله ماته شوه

غزل

يو له محبه د زندگي چي مهربانه نه ده
 د بخت کاتب سره زمونږه خوڅه وړانه نه ده
 د بنار او کلي لوی واړه ټول غم شريک دي زما
 د درد قيصه مې بي بنا، بي خان و مانه نه ده
 تيارو خو ځکه ساه ډوبې و ته دوام بخښلې
 هغه لېلا چرته يو شپه کاکل افشانه نه ده
 ستاپه سودا کښې دومره ورک، چي اوس په هېڅ هم نه يم
 شپه خو د غنوپه چاپه گڼې آسانه نه ده
 چرې به ستاپه بي لوظي تاته راوسپړي خله
 پښتنه اوښکه ده څه دومره بي زبانه نه ده
 دغه ئې ډېره دليري، که بـُـزدلي وگنم
 زما د قتل په خطا هډو پښپمانه نه ده
 زما د واړه زندگي د صبح و شام په بدل
 د مازيگر د يو ديدن سودا څه گرانه نه ده

بلا سوخت کڙ دَ احوال لَه تنارَه خورم
 ڊپر تاوونہ هم دا ستا دَ بـپـلتانہ خورم
 هست او نیست دي راتہ هېخ دَ دیدن شوق کنبی
 خدای گواہ دے کڙ پڙه څه باندي به زړه خورم
 خو پڙه "را" مې ژبه نه اوږي قند لبه!
 پڙه دوا کنبی کڙ څو ژبه دَ کارغه خورم
 تپ دَ نمر درباندي هم زغملے نه شم
 خو بس دا چي غریبي ده، لږ ساږه خورم
 چي دا ستا پڙه نخبنه ووځي لَه کمانه
 هغه غشبي پڙه تتر وارہ هم زه خورم
 دَ آسمان دا تندرونه؛ ورشني، پوه کړی!
 نورې زه دَ ارمانونو شو مې نه خورم
 ستا پڙه غم کنبی هېخ لَه ستوني نه تهرېږي
 کڙ پڙه قطع باندي شهد ڊپر خواږه خورم
 دا چي کلک لکه سندان یم، سبب دا دے
 لَه فلکه گزارونه بڼه پاخه خورم
 خدای ئي مالرہ کشته کا، بلا څه ده؟
 ستا دَ لاسه خو زه زهر هم تراخه خورم
 دَ وفا دلیل مې دا دے چي پښتون یم
 قسمونه دَ باور به درته څه خورم

دَ لیکوال نور کتابونه

★ چاپ کتابونه

- (۱) افغان گلونه چاپ ۲۰۰۴
- (۲) اوسنکې مشالونه چاپ ۲۰۰۶

★ ناچاپ کتابونه

- (۱) چاربيته (تحقيقي مقاله)
- (۲) شیرین بیان (دَ شعر پۀ وزن، بحر، عروضو او پښتو املا بحث)

نوټ: افغان گلونه کتاب (چاپ ۲۰۰۴) دَ ۹۰ لسپزه کښې تخلیق

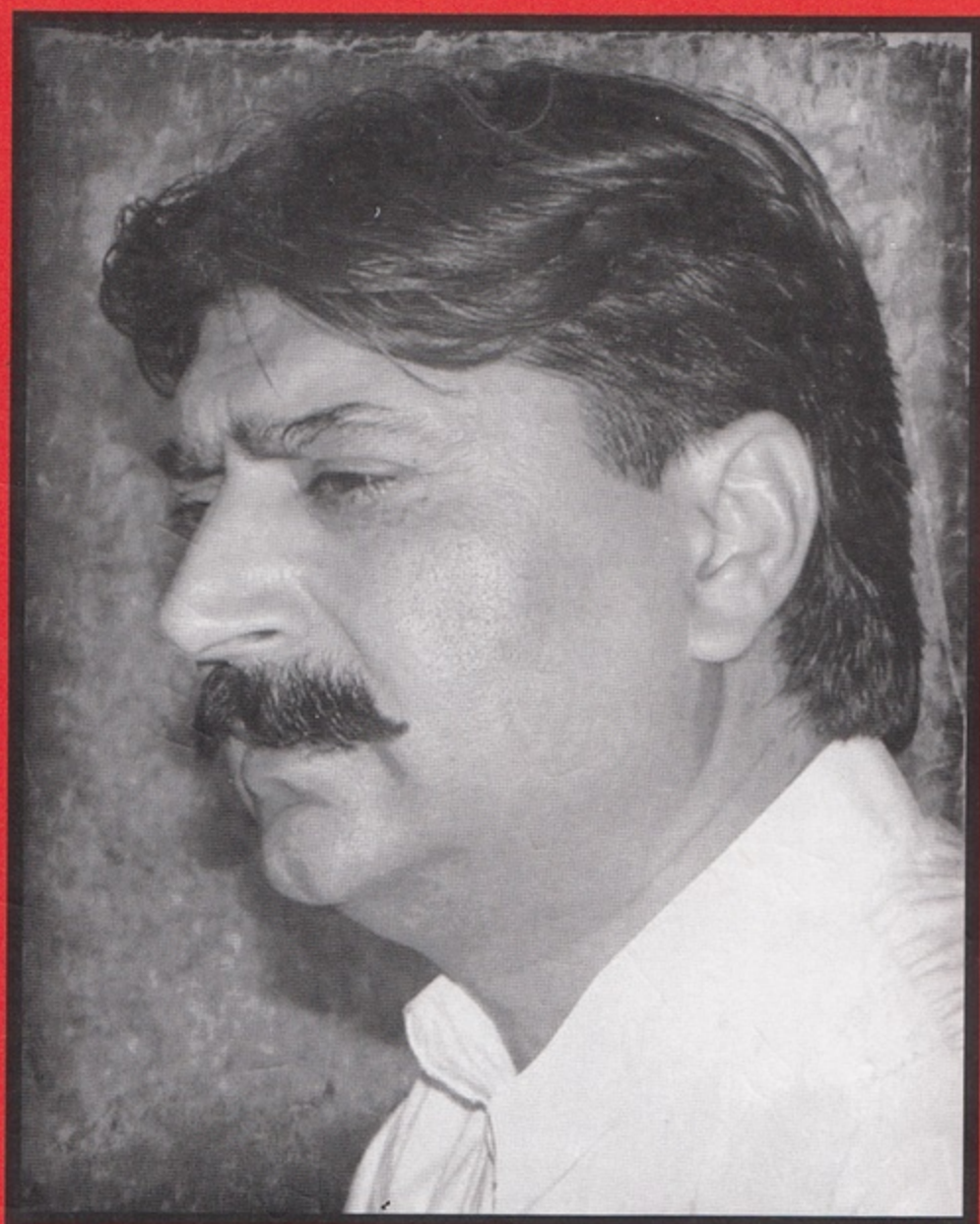
شوو غزلو او نظمونو باندې مشتمل دے۔

اوسنکې مشالونه (چاپ ۲۰۰۶) دَ پنجاب پۀ جېلونو کېمپ جېل او کوټ لکھپت جېل کښې دَ ۲۰۰۱ نه تر ۲۰۰۶ پورې وختونو کښې تخلیق شوو ادب دے۔

دَ رنگونو پوندونه (هم دا کتاب)، شیرین بیان (ناچاپ) او چاربيته (ناچاپ) دَ هري پور پۀ زندان کښې دَ ۲۰۰۶ نه تر مارچ ۲۰۱۲ پورې وختونو کښې تخلیق شوي دي۔

دَ وخت پۀ دُور و هـر خۀ خـر نۀ دـي لا
تابانہ مخ پُنتني جُونہ شتہ دے
سپوړمى دې حان و تہ غاورہ نۀ شي

دَ چا دَ سترگو او بارخو پۀ مينه
کله نـرگس ، کله لاله بنکلوم
ذوق دَ جنون مقام تہ ورسپدو

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**